

Μετά τόνδε τὸν Λόγον, ἡ καὶ ἐν τοῖς προηγηθεῖσι ΛΓ', ΛΔ' καὶ ΛΕ' τεύχεσιν εύρισκομένη Δοξολογία ἔτέτακτο, ώς φαίνεται, ἐν τῷ τελευταίῳ διαμεμυδηκότι φύλλῳ, ἥπερ καὶ ἐπεγέγραπτο: Δοξολογία Ἐσπερίνῃ¹.

ΛΖ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐν τῷδε τῷ τεύχει σχῆμα μὲν ἔχοντι τετάρτου μικροῦ, γεγραμμένῳ δὲ περὶ τὴν ΙΓ' ἐκατονταετηρίδα καὶ ἔχ φύλλων 276 συγκειμένῳ, διήρηνται οἱ Λόγοι τοῦ θεοῦ Πατρὸς εἰς δύο βιβλία, ἣτοι εἰς τοὺς ἐπ' Ἐκκλησίας ἀναγινωσκομένους, καὶ εἰς τοὺς μὴ ἀναγινωσκομένους. Τῶν οὖν ἐν τῷ Α' βιβλίῳ περιεχομένων προτάσσονται ὑπὸ νεωτέρας χειρός, τῆς ΙΔ' ἵσως ἐκατονταετηρίδος, τετράστιχα ἐπιγραμματα τοῦ Φιλῆ², ὃν τινα ἔξιτηλα γεγόνασιν ὑπό τε τοῦ χρόνου καὶ τῆς τοῦ βιβλιοδέστου χοπίδος· ἀλλ' οὐκ ὡκνήσαμεν ἀναπληρώσαι αὐτὰ καὶ εἰς τὸν οἰκεῖον ἐκάθιτον τόπον καταστῆσαι. Ἐν μὲν οὖν τῷ Α' βιβλίῳ οἱ ἔξιτηλοι περιλαμβάνονται Λόγοι:

α') *Eἰς τὸ ἄγιον Πάσχα, Α'*.

[Ἐι ζῇ τὰ νεκρὰ τῆς φθορᾶς ἐφθαρμένης,
Ἐδειξε Χριστὸς τῆς ταφῆς ἀνηγμένος.
Εἰ ζῇ δὲ καὶ νοῦς εἰς ψυχὴν ἡκων λόγων,
Ο γρήγορος νοῦς εὐφυῶς ἀν δεικνύοι.]

β') *Eἰς τὸ ἄγιον Πάσχα, Β'*.

[Ἐμπνευσις ἴδον τοῖς θανοῦσι δευτέρᾳ,
Νοημάτων ἔχουσα καὶ τέχνης βάθος.
Παρῆκε γὰρ δὴ τὴν Ἐλισσαίου τρίτην
Ο γρήγορος νοῦς, τῆς σκιᾶς πεπαυμένης.]

γ') *Eἰς τὴν καιρὴν Κυριακὴν καὶ εἰς τὸν μάρτυρα Μάμαντα, καὶ περὶ ἐγκαιρίων.*

[Μόρμας ἀμολγαῖς εὐπαθῶν πρὶν δορκάδων
Πανηγυρικούς δεῦρο θηλαζει κρότους,
Καὶ τοῦ χρόνου δείκνυσι τὴν βασιλίδα,
Η Πάσχα καὶνόν καὶ ψυχῶν ἔστρ φύει.]

δ') *Eἰς τὴν Πεντηκοστὴν καὶ εἰς τὸ ἄγιον Ηνεῦμα. Ἐόρεύθη ἐρ Κωρσαντιουπόλει.*

[Ἄλλ' οὐδ' ὁ νῦν συντεθεὶς, πάτερ, Λόγος
Τοῦ πανσόφου Πνεύματος ἐγράφη δίχα.
Καὶ γὰρ ἐνα κρίνει σε τῶν Ἀποστόλων
Γλώττης ἔνης πνέοντα πυρφόρον μένος.]

ε') *Eἰς τὸν Μακκαβαίον. Ἐόρεύθη ἐρ Κωρσαντιουπόλει.*

[Ἐδειξε Γρηγόριος ἐκ τοῦ νῦν Λόγου,
Πῶς δύναται νοῦς ζωγραφεῖν πάντα χρόνοι
Μικροῦ γὰρ αὐτοὺς ἡνθρακωμένους βλέπω
Τοὺς παντοδαποὺς τῷ Θεῷ στεφανίτας.]

¹ Ἱδε ὅπισθι τὴν ἐν τεύχ. ΛΓ', σελ. 22 πρώτην ὑποσημείωσιν.

² Τοῦ Μανουὴλ δηλονότι, ἀκμάσαντος τῷ 1280—1330, δις καὶ τὸ Περὶ ζώων ἰδεότητος συνέγραψε ποιημα. Τούτου δὲ τὰ διάφορα ποιήματα ἔξεδόθησαν ἐν δυσὶ τόμοις ὑπὸ Εμ. Μιλλέρου (Em. Miller. Paris. 1855—1857) ἐν οἷς εὑρηνται καὶ τὰνωτέρω Ἐπιγράμματα, διάφορον ἐνιαχοῦ ἔχοντα τὴν γραφήν. Ἐκ τῆς ἐκδόσεως οὐν ταύτης [τόμ. Β', σελ. 340-352] ἀναπληροῦμεν ἐνταῦθα τὰ ἐν τῷ χειρογράφῳ ἐφθαρμένα, ἀπέρ καὶ περικλείσματα ἐν ἀγκύλαις.

ε') Εἰς τὸν ἄγιον μάρτυρα Κυπριανὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπαγήκοντα μετὰ γίλαν τῆς μυελας ἡμέραν.

Ο Κυπριανὸς πρὶν μὲν ἦν γόνης μέγας,
Ἐξύστερον δὲ τῷ Θεῷ μεῖζων θύτης.
Ταύτης δὲ τῆς χάριτος οὐκ ἔχων κόρον,
Καὶ μαρτυρικὸν δείκνυται θῦμα ζέον.

ζ') Εἰς τὸν λόγον καὶ εἰς τὸν ἐξισωτὴρ Ιωνιανόν.

Τὸν ἐξισωτὴν τῶν βασιλείων φόρων
Ο γρήγορος νοῦς δεξιοῦται τοῖς λόγοις.
Καὶ τῶν φόρους τίθησιν εὐθὺς μετρίους,
Εὔσπλαγχνίας πλάστιγγας αὐτῷ ρύθμισε.

η') Εἰς τὸ Γενέθλιον τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐόρεθη
ἐν Κωνσταντινούπολει.

[Ἄνθρωπε, συστάληθι πιστεύσας μόνον,
Καὶ μηδὲν ἀμφίβαλλε τὸ πρᾶγμα βλέπων.]
Τὰς γὰρ φύσεις ἡμειψεν ὁ κτίστης Λόγος,
Σαρκὸς μετασχὼν καὶ Θεὸς μείνας πάλιν.

θ') Επιτάφιος εἰς τὸν μέγαν Βασιλειον. Ἐόρεθη ἐν Καισαρείᾳ τῇ πόλει.

[Ζῆς μάλιστα σεμνῶς καὶ τελευτήσας, μάχαρ.
Ο σύννομος γάρ αὖθις ἐψύχωσέ σε,
Μονῳδίας ἔντεχνον ισχὺν ἔγγέας,
Ως πνεῦμα καὶ πῦρ τῇ σκιᾷ τοῦ λειψάνου.

ι') Εἰς τὴν ἄγιαν τῶν Φώτων ἡμέραν.

Γυμνὸν θεωρῶν τὸν Θεὸν καὶ Δεσπότην,
Ἄνθρωπε, γυμνώθητι παθῶν καὶ δράμε.
Ο γάρ ποταμὸς τοῦ προκειμένου Λόγου
Παντὸς μολυσμοῦ τὰς ψυχὰς ἀποπλύνει.

ια') Εἰς τὸ ἄγιον βάπτισμα.

Ίδον πάλιν βάπτισμα καὶ φώτων χύσις.
Δις γάρ σε, πιστέ, πρὸς τὸ καλὸν ὄτρύνω.
Σὺ γοῦν πάλιν πλύθητι καὶ φῶς ἐκδέχου,
Καὶ τοῖς ὑποχρείνουσι [μὴ χρῶ πρακτέοις].

ιβ') Εἰς Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν Βασιλείου ἐπιστάτα μετὰ τὴν χειροτονίαν.

Ἐδειξε Γρηγόριος ἐκ τοῦ νῦν Λόγου
Τὴν τῷ φίλῳ πρέπουσαν εἰς φίλων σχέσιν.
Τῷ αὐταδέλφῳ τοῦ Βασιλείου τάδε
Σοφῶς δι' αὐτὸν φάς τροφὴν καταρτύει!.

ιγ') Εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἀρχιεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας.

Ἀθανάσιε, τάχα καὶ ζῆς καὶ πνέεις,
Ως οὐ παρελθών τὸν βραχὺν τοῦτον βίον.
Ἀθανάτον γάρ πανταχοῦ σε δεικνύων
Ο γρήγορος νοῦς τόνδε σοι πνεῖ τὸν λόγον.

¹ Οὕτω διωρθώσαμεν ἐκ τοῦ ἐντύπου ἀντὶ τοῦ ἐσφαλμένου: Καταρίτι.

δ') Συντακτήριος εἰς τὴν τῷρ PN' ἐπισκόπωρ παρονοίᾳ, ἐν τῷ μαρτυρίῳ [γρ. μαρτυρίῳ] τῆς ἀγίας Ἀραστασίας λεχθεὶς:

Ἐπισκοπικὴν σεμνύνων παρουσίαν,
Τὴν τῶν λόγων τράπεζαν ὡς χρὴ δεικνύει.
Καὶ γὰρ ἀγαθὸς ἐστιάτωρ εὐρέθης,
Τὸ δογματικόν, πάτερ, ἐγγέας πόμα.

ε') Περὶ φιλοπτωχίας.

Τράπεζαν ἀθράν καὶ πρωτανεῖον μέγα
Τὸν δεῦρο συφῶς ὄργανοις, πάτερ, Λόγον,
Καὶ τοῖς φίλοις πενησιν αὐτὸν ἔκδιδως,
Οἷς δὴ συναλχεῖν ἀξιοῖ τοὺς εὐπόρους.

ις') Εἰς τὸν πατέρι μικρόντα, καὶ εἰς τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης.

Πατὴρ σιωπῇ, καὶ λαλεῖ πατές ἐνθάδε.
Τῶν γὰρ χαλαζῶν ἐμβριθῶς κατηγμένων,
Ο μὲν γέρων ἔπτηξε καὶ συνεστάλη,
Ο δὲ πρὸς ἀκμὴν ἄλλον ἔξηρε κτύπον.

Ε Τ Ε Ρ Ο Ι.

Οὐρανόθεν χάλαζα βιρεῖσα βρύχει.
Πλὴν τὸν μὲν ἐκ γῆς πάντας καρπὸν συντρίβει,
Ποιεῖ δὲ τὸν νῦν οὐρανοδρόμον Λόγον,
Πληγῆς πονηρὸς ἀντιφάρμακον πάσιν.

Ἐν δὲ τῷ B' τάδε καταλέγονται:

ιζ') Λόγος ἀπολογητικὸς περὶ τῆς εἰς τὸν Πόντον γυρῆς καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἀπαρόδου, καὶ περὶ ιερωσύνης 1. ιη') Κατὰ Ἰουλιαροῦ καὶ κατὰ Ἐλλήρων 2. ιθ') Κατὰ Ἰουλιαροῦ

¹ Ἐχει προτεταγμένην τὴν Ὅμηρον ταύτην, προσθήκην σύσταν μικρῷ νεωτέρας γειρός: «Οὐκ ἄρα μάτην ὁ παρὸν οὗτος Λόγος τοῖς μὴ ἀναγενωσκομένοις τῶν ἄλλων τὰ πρωτεῖα φέρειν νενόμισται· ἀλλ’ ὅπερ ἐν τοῖς ἀναγενωσκομένοις τὸ μέρος τούτου πρώτον ἐντέτακται, τὸν Εἰς τὴν βραδυτῆτα Λόγον φημί, καὶ Εἰς τὴν Πάσχα, οὕτω καὶ οὗτος ὡς δευτερολογία ἀρμοδίως ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ τοῦ μεγάλου τούτου Πατρὸς προτάττεται: ἔδοξεν. Ἡ δὲ εἰτία, δι’ ἣν τὸν παρόντα Λόγον συνέταξεν, ἔστιν αὐτῇ. Οὐχ ἔκὼν οὗτος ὁ μέγας τὸ τῆς ιερωσύνης χρῆσμα δεξάμενος, καὶ ὑπὸ τοῦ ίδιου πατρὸς εἰς ἕσχατον ἥδη γῆρας ἐλάσσαντος, ἀναγκαζόμενος τῆς κατ’ αὐτὸν ἐκκλησίας προστασθαι, Ναζιανζὸς δὲ ἦν αὕτη, οὗτος ἔχπαλαι τῷ τῆς ἡσυχίας ἀλοὺς ἔρωτι, φυγὰς εἰς τὸν Πόντον ἀναγωρεῖ, ἔνθα οὐδιατρίων ἦν πρότερον, κἀκεῖσε πρὸς ὄλιγον σχολάσας, καὶ τὸ ἔγχλημα δείσας τῆς πατρικῆς ἀπειθείας, κατὰ τὸν οκταρὸν τοῦ Πάσχα ἐπάνεισιν, δὲ καὶ τὸν τῆς βραδυτῆτος Λόγον ἔξειπνεν. Ὅστερον δὲ καὶ τὸν παρόντα Λόγον συντετηρημένως συνέθετο, ἀπολογίαν ἔχοντα πῶς τε φύγοι, καὶ διπος ἐπανέλθοι, καὶ παντοῖος γίνεται δεῖξαι, διτε οὕτε τὸ φυγεῖν αὐτὸν ἀπρεπές, οὕτε μὴν τὸ ἐπανελθεῖν. Ο μὲν οὖν Λόγος δικανικός, γρωνύμενος ἐς μᾶλλον τῇ συμβούλῃ· τὸ δὲ εἶδος τούτου στογαστικὸν τέλειον· τὸ δὲ προσίμιόν ἔστιν ἀπὸ προσώπου καὶ πράγματος.

»'Απὸ προσώπου μὲν,

»'Απὸ τοῦ πράγματος δὲ,

»"Η καὶ, ὡς οὗτος δίδωσιν ἐννοεῖν, ἀπὸ γρήσεως. Λέγει γάρ: «Ο γάρ μοι μαχαριώτατος Δαβὶδ ἀρχέτοι τοῦ πλόγου». Καὶ μὴν οὐκ ἔστι διδιτείκὸν τό: «Ἡττημαὶ καὶ τὴν ἡτταρ ὄμολογῶν. Ἀλλ’ ἐπεὶ ὥτινι τις ἡττᾶται, τούτῳ εκαὶ ὑποτέτακται, καλῶς ἀν ὃν τὰ ἀμφότερα τάττοιτο, τό τε Ἡττημαὶ καὶ τὸ Ὅπετάγητ.» Η καὶ ἄλλως. Εἴπει τὸν Δαβὶδ τοῦ Λόγου τούτου εἶναι προκαταρχὴν οὕτως ἐπεὶ οὐν ἀρχὴ τοῦ Λόγου τὸ προσίμιον, μέρος δὲ τῆς τούτου ἀπροτάσσως καὶ τὸ Ὅπετάγητ, ὅπερ ἔστι τοῦ Δαβὶδ, καλῶς ἀν ἔχοι τοῦτο εἰπών. «Ἡττημαὶ, ἀγωνιστικὴ ἡ λέξις· ἐπεὶ καὶ οὗτος ἀνθίστατο ἀγωνιζόμενος. Ἡττημαὶ δὲ εἰπεν, ὄμολογῶν τὴν ἡτταν, διτε γε τοῦ [ἴσ. εδ] νικᾶν οἵδε καλῶς, καὶ τὸ ἡττᾶσθαι πάλιν ἐπὶ καλῷ· διὰ τὴν ὑποτάγην καὶ διὰ τὰ τοῦ Θεοῦ παραγγέλματα ἡττίθην καὶ ὑπόκειμαι τῷ πατρὶ μου ση . . . ».

² Επὶ τῆς ὥρας φέρεται ἡ ἔξης Ὅμηρον τοῦ Λόγου, γραψὴ τῆς αὐτῆς γειρὸς τῆς καὶ τὴν προστέραν εἰς τὸν Απο-

καὶ κατὰ Ἐλλήνων, ἔτερος. ς') Ἐπιτάφιος εἰς Καισάριον τὸν ἀδελφόν. κα') Εἰς Γοργοτιανὴν τὴν ἀδελφήν. κβ') Εἰς τὸν ἑαυτὸν πατέρα, ἐπὶ παρονοίᾳ Βασιλείου τὸν Μεγάλον. κγ') Εἰρηνικὸς Α', Ἐπὶ [τῇ] ἑρώσει τῶν μοραχῶν, ἐπὶ παρονοίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. κδ') Εἰρηνικὸς Β', Εἰς τὴν σύμβασιν, ἢν ἐποιήσαστο οἱ δρθόδοξοι. κε') Εἰρηνικὸς τρίτος, λεγθεὶς ἐν Κωνσταντινούπολει ἐπὶ τῇ γερομέρῃ τῷ λαῷ φιλοτεικίᾳ περὶ ἐπισκόπων τινῶν. κϛ') Πρὸς Εὐρωπαρούς καὶ περὶ θεολογίας προεδιάλεξε, καὶ διὰ οὐ πάντων τὸ περὶ θεοῦ διαλέγεσθαι. κζ') Ηερὶ θεολογίας, Λόγος Β'. κη') Περὶ Τίον, Λόγος Α'. κη') Περὶ Τίον, Λόγος Β'. κ) Περὶ τὸν ἄγιον Πνεύματος. λα') Πρὸς Νεκτάριον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινούπολεως. λβ') Εἰς Ἡρώα τὸν φιλόσοφον Ἀλεξανδρέα ἐξομισθέντι διὰ τὴν πίστιν καὶ ἐπαγγελλόντα φετὰ τετραετῆ χρόνον. λγ') Εἰς ἑαυτόν, καὶ εἰς τὸν λαόν, καὶ εἰς τοὺς τομέας, μετὰ τὰ κατὰ Μάξιμον. λδ') Εἰς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τοὺς λεγοτας ἐπιθημεῖται τὴν καθεδρὴν Κωνσταντινούπολεως. λε') Περὶ τῆς ἐν ταῖς διαλέξεσιν εὑταξίας. λϛ') Ήμας τοὺς πολιτεομέρους Ναζιαρέων καὶ ἀγωνιῶντας, καὶ τὸν ἀρχογάοτα ὄργιζόμενον. λη') Εἰς τὸν κατάπλον τὸν Διγυπτίων. λη') Περὶ δογμάτων καὶ καταστάσεως επισκόπων. λη') Πρὸς Ἀρειανούς, καὶ εἰς ἑαυτόν. Ἐόρεθη ἐν Κωνσταντινούπολει. μ') Ἀπολογητικὸς εἰς τὸν αὐτὸν πατέρα, συμπαρόντος καὶ Βασιλείου, ἵρικα ἐπίσκοπος ἐγχειροτονήθη Σασίμων. μα') Ἀπολογητικὸς εἰς τοὺς αὐτοὺς μετὰ τὴν ἐπαγόδων τῆς φυγῆς. μβ') Εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸν πατέρα, ἵρικα ἐπέτρεψεν αὐτῷ φροντίζειν τὴς Ναζιαρέων ἐκκλησίας. μγ') Πρὸς τοὺς καλέσαστας καὶ μὴ ἀπαγγίσαστας μετὰ τὸ γενέσθαι πρεσβύτερον, ἐν τῷ Πάσχα. μδ') Πρὸς Εὐάγριον περὶ θεότητος. με') Πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτερον Ἐπιστολή, ἡ Λόγος πρῶτος. με') Πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτερον κατὰ Ἀπολλυμαρίου. μζ') Εἰς τὴν χειροτονίαν Δούρων, Ὁριδία ἐκδοθεῖσα Εὐλαλίῳ ἐπισκόπῳ. μη') Μετάφραστος εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήρ¹.

ΛΗ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τάσε περιέχονται ἐν τούτῳ τῷ τεύχει:

α') Εἰς τὸ ἄγιον Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδυτήτα. β') Εἰς τὸ ἄγιον Πάσχα. γ') Εἰς τὴν καυρὴν Κυριακήν. δ') Εἰς τὴν ἄγιαν Πεντηκοστήν. ε') Εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἀρχιεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας. σ') Εἰς τοὺς Μακκαβαίους. ζ') Εἰς τὸν μάρτυρα Κυπριανού, ὃν ἀρέγρω ἐξ ἀγροῦ ἐπαγήκων μετὰ μιαρήν ημέραν τῆς μυρελας αὐτοῦ. η') Εἰς τοὺς Λόγους καὶ εἰς τὸν ἐξισωτήρα Ιουλιαρόν. θ') Εἰς τὴν ἄγιαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν. ι')

λογητικὸν γραψόσης: «Ο παρὼν Λόγος τοῦ πανηγυρικοῦ εἶδους ἐστίν, δὲ διαιρεῖται εἰς ἐγκώμιον καὶ φόγον. Ἐγεινέ τι τοῦ συμβουλευτικοῦ καὶ δικανικοῦ. Πανηγυρίζει μὲν τὴν τοῦ τυράννου κατάλυσιν . . . . διὸ ἐπὶ τίνος μετεώρου στύλου τὴν φαυλότητα, φέγων τὰς ἐκείνου πράξεις· ἐπειδὴ δὲ οὐ διὰ τῶν ἐγκωμιαστικῶν κεφαλαίων πρόσεισι, Στηλίτευτικὸν καλεῖσθαι μᾶλλον . . . . φόγος ἥρεσε τοῖς πολλοῖς. Ο μὲν γὰρ φόγος ἀπὸ γένους, καὶ ἀνατροφῆς, καὶ επατρίδος, καὶ συγκρίσεως τῶν ἐγκωμιαστικῶν δηλαδὴ κεφαλαίων προέρχεται· δὲ δὲ γε στηλίτευτικὸς ἀπὸ τῶν πράξεων, ὃν τες ἐπράξεν, ἔστι δὲ διε καὶ ἀπὸ συγκρίσεως. Ἐπιγέγραπται δὲ Στηλίτευτικὸς ἀπὸ τίνος στήλης, ἡ τις εὗρη ἐπιμήκης τετράγωνος παρὰ τοῖς ἀργακίοις, ἀπὸ λίθου ἡ χαλκοῦ, εἰς τὸν τῶν ἐπισήμων εἰς κακίαν φόγους νένέγραψον, διετε διαιρένειν ἐξειλήτα αὐτῶν ἀνεξάλειπτα. Τὸ προσίμιον, ἦγουν τό: Ἀκούσατε, ἐστὶν ἐξ ὑπολήψεως εἰκός γὰρ ἡν πάντας χαίρειν ἐπὶ τῇ ἀναιρέσει τοῦ τυράννου. Τὸ γὰρ στηλίτευσμένον πρόσωπον μέγα καὶ μικροῦ δεῖν επάντων ἐθνῶν κατάρξαν, καὶ εἰς τὸν πάντων ποιητὴν ἐνυδρίσαν, δι' δὲ καὶ πάντα τά . . . . καλεῖ. Ἐπειδὴ πρὸς ποίουμένην διῆτην λαλεῖ, ἀναγκαῖον ἡν ἔχ τίνος περιφανοῦς τόπου καὶ . . . . τάτου ταῦτα . . . . ».

¹ Μόνον ἡ ἀρχὴ αὐτῆς περιεσώθη· λείπει γὰρ τοῦ τεύχους τὸ τέλος.

Αόγος ἐπιτάφιος εἰς τὸν μέραν Βασίλειον. *ια'*) Εἰς τὰ ἄγια Φῶτα. *ιβ'*) Όμιλα προτρεπτική εἰς τὸ βάπτισμα. *ιγ'*) Εἰς Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν Βασιλείου ἐπιστάτα μετὰ τὴν χειροτονίαν. *ιδ'*) Εἰς τὴν παρονοίαν τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἐπισκόπων. *ιε'*) Ηερὶ γριλοπτωχίας. *ισ'*) Εἰς τὸν πατέρα σιωπῶντα, καὶ εἰς τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης. Ἐστι δὲ γεγραμμένον ἐν φύλλῳ περὶ τὴν ΙΔ' ἐκαπονταστηρίδα, φύλλα περιέχον 242.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΛΘ'.

Τεῦχος ἐν φύλλῳ ὃν ἀμαθίους ἀντιγραφέως γεγραμμένον τῷ 972 σωτηρίῳ ἔτει, ὡς δεῖχνυται τὸ ἐν τέλει σημείωμα σοῦτο: «Ἐγράψη διὰ χειρὸς Δαμιανοῦ μοναχοῦ ἐπὶ Ἰωάννου Τζιμσκῆ βασιλέως Ρωμαίων, εἰς τὸ ἔτος γυντ', ἵρδικτιῶν τε». Σύγχειται δὲ ἐκ φύλλων 355. Φέρει πάρι τὴν ὥν θραγέα σγόλια εἰς τινας τῶν περιεχομένων Λόγων, οἱ καὶ εἰσιν οὗτοι:

α') Εἰς τὴν Θεογνίτειαν εἴτονταν Γερέθλια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. *β')* Εἰς τὰ Φῶτα. *γ')* Εἰς τὸ βάπτισμα. *δ')* Εἰς τὸ Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδυτῆτα. *ε')* Εἰς τὸ ἄγιον Πάσχα, Β'. *ϛ')* Εἰς τὴν καινὴν Κεριακήν. *ζ')* Εἰς τὴν Πεντηκοστήν. *η')* Ηερὶ δόργυματος καὶ καταστάσεως ἐπισκόπων σχεδιασθείσες. *θ')* Πρὸς Εὐγενιανὸν προσδιάλεξιν, η ὅτι οἱ πατέρες τῷ περὶ Θεοῦ διαλέγεσθαι, η πάντοτε. *ι')* Περὶ θεολογίας, Λόγων Β'. *ια')* Περὶ Ήνοῦ, Α'. *ιβ')* Περὶ Ήνοῦ, Β'. *ιγ')* Ηερὶ τοῦ ἀγίου Πηγέματος. *ιδ')* Εἰς τὸν πατέρα σιωπῶντα διὰ τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης. *ιε')* Περὶ πτωχοτροφίας. *ισ')* Εἰρηνικὸς Α', Ἐπὶ τῇ ἐρώσει τῶν μοναχόντων. *ιζ')* Εἰρηνικὸς Β', Εἰς τὴν σύμβασιν, ηρ μετὰ τὴν στάσιν ἐποιησάμεθα οἱ ὁρθόδοξοι. *ιη')* Εἰρηνικὸς Γ', Εἰς Ἀμφιλόρικον (οὐτω). *ιθ')* Εἰς τοὺς Λόγους καὶ εἰς τὸν ἔξισωτήν Ἰουλιαρόν. *ιχ')* Πρὸς τοὺς πολιτενομένους καὶ τὸν ἀρχοντα ὄργιζόμενορ. *ια')* Εἰς τὸν αὐτὸν πατέρα Γρηγόριον, συμπαρόντος αὐτῷ Βασιλείου, Ἀπολογητικός, ἥρικα ἐπίσκοπος ἐχειροτονήθη Σασίμων· Ναζιαρζοῦ γὰρ διὰ τὴν αὐτὸν ήρ, ἡς καὶ αὐτὸς ἤρξε μετὰ θάρατον τοῦ πατρὸς ἐκκλησίας, μᾶλλον δὲ καὶ ἔτι περιότος τοῦ πατρός. *ιβ')* Ἀπολογητικὸς εἰς τοὺς αὐτὸν μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς φυγῆς. *ιγ')* Εἰς Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν Βασιλείου ἐπιστάτα μετὰ τὴν χειροτονίαν. *ιδ')* Εἰς έαντὸν καὶ εἰς τὸν γέροντα. *ιε')* Ἀπολογητικὸς τῆς εἰς τὸν Πόρτον φυγῆς ἐγένετο, καὶ αὖθις ἐπαρόδου ἐκεῖθεν διὰ τὴν τοῦ πρεσβυτέρου χειροτονίαν, ἐν ᾧ τί τὸ τῆς ιερωσύνης ἐπάγγελμα, καὶ διποτον εἶναι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον. *ις')* Πρὸς τοὺς καλέσαντας ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ μὴ ἀπαρτησαντας μετὰ τὸν πρεσβύτερον. *ιζ')* Εἰς Καισάριον τὸν ἀδελφὸν Ἐπιτάφιος. *ιη')* Εἰς τὴν ἀδελφὴν Ἐπιτάφιος. *ιθ')* Ἐπιτάφιος τοῦ πατρὸς ὑπὸ παρονοίᾳ Βασιλείου. *ιχ')* Ἐπιτάφιος εἰς τὸν ἀγιον Βασίλειον ἐπίσκοπον Καισαρείας Καππαδοκίας. *ια')* Εἰς Ἀθαράσιον ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινούπολει. *ιβ')* Εἰς Κυπριανὸν μάρτυρα, ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκων μετὰ μίαν τῆς μυείας ἥμέραν. *ιγ')* Εἰς τὸν Μακκαβαίον. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινούπολει. *ιδ')* Περὶ εὐταξίας τῆς ἐν διαλέξει. *ιε')* Εἰς Ἡρώα τὸν φιλόπορον ἐκ τῆς ἔξορίας ἐπανείθοντα. *ις')* Εἰς τὸν κατάπλοντα καὶ εἰς τὸν ἀπ' Λιγύπτου ἐνδημήσαντας. *ιζ')* Πρὸς Ἀρειανούς, καὶ εἰς έαντόν. *ιη')* Εἰς έαντόν, καὶ πρὸς τὸν λέγοντας εἰς αὐτὸν ἐπιθυμεῖν τῆς καθέδρας Κωνσταντινούπολεως. *ιθ')* Εἰς έαντὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπιστάτα μετὰ τὰ κατὰ Μάξιμον. *ιχ')* Εἰς τὴν [τῶν] PN' ἐπισκόπων παρονοίαν Συντακτήριος, ἐν τῷ μαρτυρείῳ τῆς ἀγίας Ἀραστασίας λεχθείς. *ια')* Πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτερον, Ἐπιστολὴ Α'. *ιβ')* Πρὸς τὸν αὐτὸν πρεσβύτερον, Ἐπιστολὴ δευτέρα. *ιγ')* Πρὸς Νεκτάριον ἐπίσκοπον Κωνσταντινούπολεως. *ιδ')* Κατὰ Ἐπι-

λήρων καὶ κατὰ Ἰουδαιοῦ, Λόγος Α'. με') Στηλιτευτικός, Λόγος Β'. με') Πρὸς παρθένον παραιγνετικός. μζ') Εἰς τὸ φῆτὸν τοῦ Εὐαγγελίου. μη') Εἰς τὴν χειροτονίαν Δοάρων, Ὁμιλία ἐκδοθεῖσα Εὐλαλίω ἐπισκόπῳ. μθ') Πρὸς Εὐάγριον μοραχὸν περὶ θεότητος¹. ν') Σημασία εἰς τὸν Ἱεζεκιήλ². να') Μετάφρασις εἰς τὸν Ἐγκλησιαστήν.

Μ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τεῦχος ἐν σχήματι πετάρτου ἐκ 236 φύλλων συγχείμενον, ἐπὶ λευκῆς καὶ λείας περγαμηνῆς ὑπὸ δεξιοῦ γραφέως ἔκπονηθέν, κατὰ τὴν Ι' ἡ γοῦν τὴν IA', ὡς ἐστιν εἰκάσαι, ἐκαπονταετηρίδα. Ἐχει τὴν ἀντιγραφήν ἐκάστου Λόγου κομψοῖς χρυσογραφέσι γράμμασι κεκοσμημένην, καὶ σύντομά τινα περὶ τὴν φῶν σχόλια, ἀπέρ ἐπηύξησεν ἐξύστερον μεταγενέστερός τις. Λείπουσι μέντοι ἐν τῇ ἀρχῇ ὅμοι Λόγοι τρίτος γάρ τάσσεται ἐν αὐτῷ ὁ Περὶ ιερωσύνης, ἐλλιπής καὶ οὗτος περὶ τὴν ἀρχήν καὶ τὸ τέλος. Εἰς' ἐπονται:

α') Εἰς Κατσάριον τὸν ἀδελφὸν Ἐπιτάφιος. β') Εἰς τὴν ἀδελφὴν Ἐπιτάφιος. γ') Εἰρηνικὸς Α', Ἐπὶ τῇ ἑνώσει τῶν μοραζόντων. δ') Εἰρηνικὸς Β', Εἰς τὴν σέμβασιν, ἢν μετὰ τὴν στάσιν ἐποιησάμεθα οἱ διοδοῖοι. ε') Εἰρηνικὸς τρίτος, Εἰς Ἀμφιλόχιον. σ') Εἰς τὸν αὐτὸν πατέρα Γρηγόριον, συμπαρόντος αὐτῷ Βασιλείου, καὶ ἀπολογητικὸς ἥτικα ἐπισκοπος ἐχειροτονήθη Σασίμων. Ναζιαρζοῦ γὰρ δὲ πατήρ αὐτοῦ ἦρ, ἡς καὶ αὐτὸς ἤρξε μετὰ θάρατον τοῦ πατρὸς ἐκκλησίας, μᾶλλον δὲ καὶ ἐτι περιόντος τοῦ πατρός. ζ') Ἀπολογητικὸς εἰς τὸν αὐτὸν μετὰ τὴν ἐπάροδον τῆς φυγῆς. η') Εἰς Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν Βασιλείου ἐπιστάτα μετὰ τὴν χειροτονίαν. θ') Εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὸν γέροντα. ι') Εἰς τὸν πατέρα σιωπῶντα διὰ τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης. ια') Ἐπιτάφιος εἰς τὸν πατέρα ὑπὸ παρονοίᾳ Βασιλείου. ιβ') Εἰς τὸν ἄγιον πατέρα ἡμῶν Μέγαν Βασιλείον Ἐπιτάφιος. ιγ') Εἰς τοὺς Λόγους καὶ εἰς τὸν ἔξιστην. ιδ') Πρὸς τοὺς πολιτευομένους Ναζιαρζοῦ ἀγωνιῶντας καὶ τὸν ἀρχοντα ὄργιζόμενον. ιε') Περὶ πτωχοτροφίας. ισ') Περὶ δόγματος καὶ καταστάσεως ἐπισκόπων. ιζ') Πρὸς Εὐρωμαροὺς προεδιάλεξις, ἡ ὅτι οὐ πατὸς τὸ περὶ Θεοῦ διαλέγεσθαι, ἡ πάντοτε. ιη') Περὶ θεολογίας, Λόγος Β'. ιθ') Περὶ Υἱοῦ, Λόγος Α'. ιχ') Περὶ Υἱοῦ, Λόγος Β'. ιαχ') Περὶ τοῦ ἄγιου Πνεύματος. ιχ') Εἰς τὰ ἄγια Θεοφάνεια³. ιγ') Εἰς τὰ Φῶτα.

ΜΑ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τεῦχος ἐν φύλλῳ, τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους ἐλλιπές, ἐκ φύλλων 156 συγχείμενον, γεγραμμένον δὲ περὶ τὴν IB' ἐκαπονταετηρίδα. Σώζονται δ' ἐν αὐτῷ οἱ ἔξι Λόγοι:

¹ Ἐν τῇ φάση σημειοῦται ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως ταῦτα: «Ιστέορ ὅτι, κατά τινας, ὁ Λόγος οὗτος ἀμφιβάλλεται».

² Κάνταῦθι ἐσημειώσατο ὁ ἀντιγραφέν: «Ιστέορ ὅτι, κατά τινας, ὁ Λόγος οὗτος ἀμφιβάλλεται». Καὶ πάλιν προτίθησι παρακατιών: «Οὐδὲ μόρον τοῦ Ἱεζεκιήλ εἰσιν αἱ σημειώσεις, ἀλλὰ καὶ ἐτέρων τετράντα γραφειῶν. »³ Ισως δὲ ὁ πάρτα ἄμα εὑρὼν οὕτως ἀπέγραψεν τὰ ἐτῶν εἰώθη παρασημειοῦσθαι σχεδαρίω, πρῶτον σημειώσάμενον τὰ εἰς τὸν Ἱεζεκιήλ, παρεθέντα δὲ καὶ ἄλλας γραφηκὰς σημειώσης ὡς ἐτ σχεδαρίω, ἀμολογηθέντι ποδὲ παρὰ πάντων τοῦ ἄγιον τούτου εἶται ἴσως, ως ἴδιογράφου αὐτοῦ ὅτι, εἰ καὶ ἄλλως πᾶς ἀτρόμολογημένων».

³ Ἐλλιπής ἐστιν, ὡς καὶ ὁ ἀμέσως ἐπόμενος.

α') Εἰς τὴν τῷρ PN' ἐπισκόπων παρονοίᾳ συντακτήριος. β') Εἰς τὸν πατέρα σιωπῶντα διὰ τὴν πληρῆν τῆς χαλάζης. γ') Περὶ φιλοπτωχίας. δ') Εἰς τὸ ἄγιον Πάσχα. ε') Εἰς τὴν καινὴν Κυριακήν. σ') Εἰς τὴν ἄγιαν Πεντηκοστήν. ζ') Εἰς τοὺς Μακκαβαίους.

ΜΒ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τεῦχος ἐν σχήματι τετάστου, φεγγαριμένον περὶ τὴν ΙΓ' ἐκατονταετηρίδα· σύγκειται ἐκ 310 φύλλων καὶ περιέχονται ἐν αὐτῷ οἱ ἔξι Λόγοι:

α') Εἰς τὴν Ἀγίαστακι. β') Εἰς τὸ ἄγιον Πάσχα. γ') Εἰς τὴν καινὴν Κυριακήν. δ') Εἰς τὴν Πεντηκοστήν. ε') Εἰς τοὺς Μακκαβαίους. σ') Εἰς τὸν μάρτυρα Κυπριανὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπαγγέλματος μετὰ μίαρ τῆς μυτεῖας ἥμεραν. ζ') Εἰς τὸν Λόγον καὶ εἰς τὸν ἔξισωτήν. η') Εἰς τὰ Θεοφάγια ἡτοι Γερέθλια. θ') Εἰς τὸν ἄγιον Βασιλείον Ἐπιτάφιος. ι') Εἰς τὰ Φῶτα. ια') Εἰς τὸ ἄγιον Βάπτισμα. ιθ') Εἰς Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν Βασιλείου ἐπιστάτα μετὰ τῆς χειροτονίας. ιγ') Εἰς τὸν ἄγιον Ἀθανάσιον ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας. ιδ') Εἰς τὴν τῷρ PN' ἐπισκόπων παρονοίᾳ συντακτήριος. ιε') Περὶ πτωχοτροφίας. ιι') Εἰς τὸν πατέρα σιωπῶντα διὰ τὴν πληρῆν τῆς χαλάζης¹.

ΜΓ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τεῦχος ἐν φύλλῳ ἐπὶ λαμπρᾶς περγαμηνῆς ὑπὸ ἀνδρὸς λογίου κεκαλλιγραφημένον. Πάντων τῶν Λόγων αἱ ἐπιγραφαί, ὡςπερ δὴ καὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν περισσῶν οἱ κεφαλαῖαι ἀρχτικοὶ χαρακτῆρες εἰσὶ χρυσογραφεῖς δεξιώτατα ἔξειργασμένοι. Εστι δὲ γεγραμμένον, καθά τεκμαρόμεθα, περὶ τὴν Ι' ἐκατονταετηρίδα, καὶ σύγκειται ἐκ φύλλων 329. Ἐν τῷ προτεταγμένῳ δὲ πίνακι τῶν περιεχομένων ἐκτίθησιν ὁ ἀντιγραφεὺς ἔξηγησιν τῶν ἐπὶ τῆς φάς φερομένων κριτικῶν σημείων, ὅμοίαν τῇ ἀπαντώσῃ καν τῷ ΛΓ' τεύχει². Οὔτοι δὲ οἱ Λόγοι τοῦ θείου Πατρὸς εὑργνυται ἐν αὐτῷ:

α') Εἰς τὸ Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδετῆτι. β') Ἀπολογητικὸς τῆς εἰς Ηόρτου γραῦης ἐγένετο καὶ αὐθις ἐπαρόδου ἐκεῖθεν μετὰ τὴν τὸν πρεσβυτέρον χειροτονίαν, ἐν ᾧ τὶ τὸ τῆς ιερωσύνης ἐπάγγελμα, καὶ δποτον εἶναι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον. γ') Πρὸς τοὺς κατέσαρτας ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ μὴ ἀπατήσαρτας μετὰ τὸν πρεσβύτερον, ἐν τῷ Πάσχα. δ') Εἰς Καισάριον τὸν ἀδελφὸν Ἐπιτάφιος. ε') Εἰς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Γοργοτονίαν Ἐπιτάφιος. σ') Εἰρητικὸς πρῶτος, Ἐπὶ τῇ ἐρώσει τῶν μοραζότων. ζ') Εἰρητικὸς Β', Εἰς τὴν σύμβασιν, ἢν μετὰ τὴν στάσιν ἐποιησάμεθα οἱ διάδοξοι. η') Ἀπολογητικὸς εἰς τὸν ἑαυτὸν πατέρα Γρηγόριον, συμπαρόντος αὐτῷ Βασιλείου, ἢντα ἐπίσκοπος ἐχειροτονήθη Σαολίων. θ') Ἀπολογητικὸς εἰς τοὺς αὐτοὺς μετὰ τὴν ἐπάροδον τῆς γραῦης. ι') Εἰς Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν Βασιλείου ἐπιστάτα μετὰ τῆς χειροτονίας. ια') Εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸν γέροντα. ιθ') Εἰς τὸν πατέρα σιωπῶντα διὰ τὴν πληρῆν τῆς χαλάζης. ιγ') Ἐπιτάφιος εἰς τὸν πατέρα ἐπὶ παρονοίᾳ Βασιλείου. ιδ') Εἰς τοὺς Λόγους καὶ εἰς τὸν ἔξισωτήν. ιε') Πρὸς τοὺς πολιτευομένους ἀγωνιῶτας καὶ τὸν ἀρχοντα ὄργιζόμενον. ιι') Εἰς Βασιλείον Ἐπιτάφιος. ιζ') Περὶ πτωχοτροφίας. ιη') Ἀθανάσιον ἐπίσκοπον Ἀστ-

¹ Ἐλλιπῆς περὶ τὸ τέλος.² Όρα ὅπισθεν σελ. 19.

ξανδρείας, λεχθεὶς ἐν Κωνσταντιουπόλει. ι') Εἰς Κυπριαρόρ, λεχθεὶς δμοίως. κ') Εἰς τὸν Μακκαβαίου, λεχθεὶς δμοίως. κα') Εἰς "Ἡρώα τὸν φιλόσοφον ἐκ τῆς ἑξορίας ἐπαγελθόντα, λεχθεὶς δμοίως. κβ') Πρὸς τὸν κατάπλοντ εἰς τὸν ἀπ' Λιγύπτου ἐπιδημήσατας, λεχθεὶς δμοίως. κγ') Περὶ δόγματος καὶ καταστάσεως ἐπισκόπων σχεδιασθεῖς, λεχθεὶς δμοίως. κδ') Πρὸς Εὐρωμαροὺς προεδιάλεξις, ἡ δὲ οὐ πατὴς περὶ Θεοῦ διαλέγεσθαι ἢ πάντοτε, λεχθεὶς δμοίως. κε') Περὶ θεολογίας, λεχθεὶς ἐν Κωνσταντιουπόλει.

ΜΔ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Καὶ τοῦτο τὸ τεῦχος ἔστιν δμοίον τῷ προηγουμένῳ, ὡς τῆς αὐτῆς καλλιγράφου χειρὸς ἔργου, ἀπαρτίζον, ὡς ἔστι, σὺν ἐκείνῳ ἐν σῶμα, οὗτος ὁ Β' τόμος τοῦτο ἔστι περιέχει γὰρ τοὺς λοιποὺς τοῦ θεοῦ Πατρὸς Δόγους ἐν φύλλοις 348 κατὰ τὴν ἑξῆς τάξιν γεγραμμένους:

α') Περὶ Ήτοῦ, Λόγος Α'. β') Περὶ Υἱοῦ, Λόγος Β'. γ') Περὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος. δ') Εἰς τὰ Θεοφάνια. ε') Εἰς τὰ Φῶτα. σ') Εἰς τὸ Βάπτισμα, Λόγος Β'. ζ') Εἰς τὸ ἀγίον Πάσχα, Λόγος Β'. η') Εἰς τὴν καιρὴν Κυριακὴν καὶ εἰς τὸν μάρτυρα Μάμαντα. θ') Εἰς τὴν Πεντηκοστήν. ι') Πρὸς Ἀρειαρούς, καὶ εἰς ἑαυτόν. ια') Εἰρηνικὸς Γ', εἰς Ἀμφιλόκιον. ιβ') Περὶ τῆς εὐταξίας τῆς ἐν ταῖς διαλέξεσιν. ιγ') Εἰς ἑαυτὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπιστάτα μετὰ [τὰ] κατὰ Μάξιμον. ιδ') Εἰς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τὸν λέγοντας αὐτὸν ἐπιθυμεῖν τῆς καθέδρας Κωνσταντιουπόλεως. ιε') Εἰς τὴν τῶν PN' ἐπισκόπων παρονοίαν Συντακτήριος. ις') Πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτερον, Ἐπιστολὴ Α'. ιζ') Πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτερον κατὰ Ἀπολληναρίου, Ἐπιστολὴ Β'. ιη') Πρὸς Νεκτάριον ἐπίσκοπον Κωνσταντιουπόλεως. ιθ') Εἰς τὸ φητὸν τοῦ Εὐαγγελίου. κ') Κατὰ Ἑλλήνων καὶ κατὰ Ιουλιαροῦ, Λόγος Α'. κα') Κατὰ Ιουλιαροῦ Στηλίτεντικός, Λόγος Β'. κβ') Εἰς τὴν χειροτονίαν Δοάρων, Ομιλία ἐκδοθεῖσα Εὐλαλίω ἐπισκόπῳ¹. κγ') Πρὸς παρθένον παραινετικός. κδ') Σημασία εἰς τὸν Ιεζεκιήλ. κε') Μετάφρασις εἰς τὸν Εκκλησιαστήν. κς') [Γρηγορίου πρεσβυτέρου] Βίος τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ήμων Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. κζ') Εἰς Βασιλείου Ἐπιτάφιος².

ΜΕ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τεῦχος ἐν φύλλῳ καλλιστα γεγραμμένον περὶ τὴν IA' ἢ γοῦν τὴν IB' ἐκαπονταετηρίδα, περιέχον δὲ φύλλα 302. Ἐν τῷ πρώτῳ φύλλῳ ἔχει εἰκόνα παριστάνουσαν τὴν Εἰς "Ἄδου κάθοδον τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ διαχρύσου δαπέδου ὑπὸ καλλιτέχνου ὄντως ζωγράφου ἔζειργασμένην. Εἰκονίζεται δὲ ὁ Ἰησοῦς τῇ μὲν ἀριστερᾷ τὸν ἑαυτοῦ βαστάζων σταυρόν, τῇ δὲ δεξιᾷ τὸν πεπτωκότα Ἀδὰμ ἀνεγέρων. Δεξιόθεν δὲ καὶ ἀριστερόθεν ἵστανται οἱ τοῦ Νόμου βασιλεῖς καὶ προφῆται, χεῖρας ἰκέτιδας πρὸς τὸν Σωτῆρα ἔκτείνοντες. Φαίνεται δὲ δὲ τῆς Η' ἡδη ἐκαπονταετηρίδος οὕτως ἀπεικονίζετο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ Εἰς "Ἄδου κάθοδος τοῦ Σωτῆρος, ὡς ἂν τις εἰκάστειν ἐκ τῶνδε τῶν λόγων Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ: «Φέρεις αὐτὸν [τὸν ἐκ τῶν ἐθνῶν ἐλθόντα] εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· δεικνύεις αὐτῷ τὸν κόσμον, δος περιβέβληται. Ἀναπετάζεις αὐτὸν πρὸς τὰς τῶν ἀγίων εἰκόνων μορφάς· δρᾶς αὐτὸς ὁ ἀπιστος καὶ λέγει· Τίς ἔστιν οὗτος ὁ σταυρούμενος; τίς ἔστιν οὗτος δάριστάμενος καὶ καταπατῶν τὴν κεφαλήν;

¹ Λείπει ἡ ἀρχὴ αὐτῆς ἐνὸς ἔξερινηχτὸς φύλλου.

² Ο Λόγος οὗτος ἐπὶ βαμβακίνου γεγραμμένος χάρτου προστέθειται τῷ τεῦχει ὑπὸ μεταγενεστέρου τίκνος.

τοῦ γηραιοῦ τούτου; Οὐχὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτὸν διδάσκεις, λέγωτο. Οὗτος δὲ ἐσταυρωμένος, Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐστιν, διὸ διὰ τὰς ἀμαρτίας τοῦ κόσμου ἐσταυρώθη; οὗτος δὲ ἀριστάμενος, αὐτὸς ὑπάρχει διὰ συνεγείρων τὸν προπάτορα τοῦ κόσμου Ἀδάμ, διὸ πέπτωκε διὰ τῆς παρακοῆς, καὶ συμπατεῖ τὸν ἄδην τὸν κατέχοντα τοσούτους χρόνους τὸν δεδεμένον δεσμοῖς καὶ μοχλοῖς ἀλάντοις ἐν τοῖς καταχθονίοις; Καὶ οὕτως πῶς φέρεις αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ ἐπίγρωσιν!». Εὑρηνται δὲ ἐν αὐτῷ τάδε:

α') Λόγος εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδυτήτα. β') Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα. γ') Εἰς τὴν καιρὴν Κυριακήν. δ') Εἰς τὴν Πεντηκοστήν. ε') Εἰς τὸν Μακκαβαίον. σ') Εἰς τὸν μάρτυρα Κυπριανόν. ζ') Εἰς τὸν Λόγον καὶ εἰς τὸν ἔξιστην Ἰουλιανόν. η') Εἰς τὰ ἄγια Θεοφάγεια. θ') Ἐπιτάφιος εἰς τὸν μέγαν Βασιλεῖον. ι') Εἰς τὰ ἄγια Φῶτα. ω') Λόγος εἰς τὸ ἅγιον Βάπτισμα. ιβ') Εἰς Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν Βασιλείου ἐπιστάτα μετὰ τὴν χειροτονίαν. ιγ') Εἰς Ἀθανάσιον ἀρχιεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας. ιδ') Εἰς τὴν τῶν PN ἐπισκόπων παρονοσίαν. ιε') Περὶ φιλοπτωχίας. ιι') Εἰς τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης.

ΜΠ'.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΥΣΣΗΣ

Τὸ τεῦχος τοῦτο περιλαμβάνει φύλλα 371 ἐν σχήματι τετάρτου καὶ ἔστιν δριῶς γεγραμμένον μᾶλλον ἡ κεκαλλιγραφημένον. Ἡ δὲ γραφὴ ἔοικεν εἶναι τῆς IB' ἑκατονταετηρίδος. Περιέχονται δὲ ἐν αὐτῷ τάδε:

α') Περὶ κατηχήσεως². β') Ἐγκώμιον εἰς τὴν μακαρίαν Μακρίαν τὴν ἰδίαν ἀδελφήν. γ) Ὁμολογία Θεοδόσιον ἀρχιφερεγίτον τῶν Ἰουδαίων, ὅπως δι' ἐρεύνης τῷ κώδικι τῶν ιερέων συγκατεγράψῃ καὶ σὺν αὐτῷ ἡγίαζεν ὁ Κύριος ἴμων³. δ') Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἀδελφὸν Πέτρον. ε') Ἐπιστολὴ Πέτρου πρὸς αὐτόν. σ') Κατὰ τοῦ δυνατοῦ Εὐρούσιου, ἦτοι Βιβλίον Α'. Ἀρτιόρητικὸς εἰς τὸν Α' Λόγον τῶν ἐκδοθέντων παρὰ Εὐρούσιου δύο

² Λόγ. ἀποδεικτ. περὶ τῶν ἀγ. καὶ σεπτ. εἰκόν. § 1'.

³ Διήρηται ὁ Λόγος οὗτος εἰς ιθ' μόνον κεφάλαια, ἀντὶ τῶν μ', διότι οὐχεὶς ἐν Παρισίοις ἔκδοσις τοῦ 1638 ήτους, ἣν μετὰ χεῖρας εἴχομεν⁴ τελευτῆς δὲ ἐν τούτοις « . . . . . καὶ τῆς ἀφράστου μακαριότητος ἐν τῇ ὁλίγῃ ταύτῃ καὶ προσκαίρῳ ζωῆς τὰς ἀφορμὰς καταβάλλεσθαι, καὶ τῆς τῶν κακῶν πείρας δε' ἀγαθῆς προαιρέσεως ἀλλοτριοῦσθαι» τοῦ μὲν κατὰ τὸν βίον, μετὰ ταῦτα δὲ κατὰ τὴν αἰωνίαν ἀγιότητιν [ἰδε τόμ. Γ', κεφ. μ', σελ. 110 τῆς σημειωθείσης ἐκδόσεως], ἀνευ οἰασθήτινος ἐλλείψεως τοῦ χειρογράφου. Τῶν δὲ κεφαλαίων ἔκαστον φέρει καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐπιγεγραμμένην. Χειρὶ δὲ μικρῷ νεωτέρᾳ τῆς τοῦ τεύχους ἡλικίας ὠβέλισεν ἐν τῷ η' κεφαλαίῳ 44 στίχους ὡς παρεγγράπτους, σημειωσαμένη ταῦτα: «Παρεμβολὴ νόθος τῶν Ωριγενιαστῶν ἀπὸ τοῦ: «Α.λ.» ὥσπερ εἰσὶ τινὲς κατὰ τὸ σῶμα τῶν παθημάτων διαφοραίς μέγρι τοῦ τέλους τῶν ὀβελῶν, δηλονότι μέχρι τοῦ: «οὐτε γάρ ταῦτα, οὔτε ὅκεῖτα, τῇ δυνάμει τῶν λόγων η τῶν στοχασμῶν τῆς διαροΐας ὑπάγεται» [βλ. σελ. 61 τῆς ἐκδόσεως]. Ἡ δὲ αὐτὴ χειρὶ ἐσημειώσατο ὡς νόθα καὶ ταῦτα τοῦ ιθ' κεφαλαίου, ἀπὸ τοῦ: «οὐκοῦν οὐδὲ λίπη παρ' αὐτοῦ τοῦ ἀγιότερον μὴ εἴται δίκαιον τε καὶ σωτήριον τὸ γεγονός ἀμφιβάλλοιτο» ἀγρι τοῦ: «καὶ τῶν μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐπιδειθέντων καθάρσεως» [τῆς ἐκδ. κεφ. κς', σελ. 85]. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ιθ' κεφαλαίῳ [τῆς δὲ ἐκδ. κεφ. λε' πρὸς τῷ τέλει, σελ. 101], διεγράφη ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς ὡς νόθον χωρίον ὀλόχληρον, ἢτοι ἀπὸ τοῦ: «Κατάλληλον δὲ τὸ κεκιβδηλευμένον χρυσόν τὸ καθαρτήριον [διαφ. γραφ. τῆς ἐκδόσ. χωρεντήριον]» μέχρι τοῦ: «ἀγαγκαίως τῷ πυρὶ καθαρίζοται». Αντ' αὐτοῦ δὲ ἔγραψεν ἐπὶ τῆς φας ταῦτα: «Κατάλληλον δὲ τούτοις τὸ ὑπὸ Χριστοῦ εἰρημένον: 'Ο ἀπειθῶν τῷ Ιησῷ οὐκ ὅμεται τὴν ζωήν, ἀλλ' η δργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν» καὶ τό: «Ἐὰν μὴ τερρηθῇ τις ἐξ ὑδατος καὶ πτεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

⁴ Ἡ ἀρχὴ μόνον καὶ τὸ τέλος τῆς διηγήσεως ἐσώθη, δύο φύλλων ἐκ μέσου ἐχρυέντων. «Ἐστι δέ η αὐτὴ τῇ παρὰ Σουΐδᾳ [λέξ. 'Ιησοῦς] εύρισκομένη, (ἥν ὡς ὑποβολιμαίαν Ιστορίαν ἐκσυρίτουσιν οἱ κριτικοί), ἐκτόπως ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ἵσως ἀντιγραφέως ἐν τοῖς τοῦ ἀγίου Πατρὸς συγγράμμασι παρεμβυθεῖσα οἵα τις λίθος ὀβολιμαία ἐν ἀδαμαντοκόλλῃ τῷ ἐγκατατιμειγμένη κοσμήματι.

Λόγων, μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ ἀγίου Βασιλείου. Προοίμιο, ότι οὐ συμφέρει τοὺς μὴ καταδεχομένους τὴν ὁφέλειαν εὑρεγετεῖν πειρᾶσθαι (διήρηται εἰς κεφάλαια Μ'). ζ') Κατὰ Εὐρούπου, Λόγος Β'. η') "Εκθεσὶς Εὐρούπου¹. θ') Κατὰ Εὐρούπου, Λόγος Γ'. ι') Πρὸς τὸν Εὐρούπου δεύτερον Λόγον, ἦτοι Βιβλίον δεύτερον τὸ μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ ἀγίου Βασιλείου ἐκδοθέρ.

"Εως ὡδε τελευτῶσιν οἱ Λόγοι τοῦ θείου Πατρός. Εἴθ' οὕτω προετίθησιν ὁ ἀντιγραφεὺς ἐν τέλει τὸ ἔξιτο:

ια') Πόσαι παραδόσεις εἰσὶ τῷ θείᾳ Γραφῇ, ἥτοι ἀπὸ τοῦ ἑβραϊκοῦ εἰς τὸ ελληνικὸν Ἐρμηνεῖαι, καὶ τίκτες οἱ Ἐρμηνεύσαρτες, καὶ πότε.

α') Πρώτη ἐστὶν ἡ τῶν ΟΒ' Ἐρμηνευτῶν. Οὗτοι Ἐβραῖοι ὄντες ἐξελέγησαν ἀφ' ἐκάστης φυλῆς ζ', καὶ ἡρμηνευοῦσι τὴν θείαν Γραφὴν ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου βασιλέως πρὸ ΤΑ' ἐρινυτοῦ τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ.

β') Δευτέρα ἐστὶν ἡ τοῦ Ἀκύλα. Οὗτος ἀπὸ Σιρώπης τοῦ Πόντου ὑπάρχων, καὶ Ἐλλην ὡν ἐβαπτίσθη ἐν Ιεροσολύμοις, καὶ πάλιν τὸν χριστιανισμὸν ἀθετήσας, καὶ τοὺς Ιουδαίους προσδραμὼν ἡρμηνεύσει καὶ αὐτὸς τὴν θείαν Γραφὴν ἐπὶ Αδριανοῦ τοῦ βασιλέως, τοῦ λεπρωθέντος, μετὰ νλ' ἐτη τῆς τῶν ΟΒ' Ἐρμηνείας, διεστραμμένῳ λογισμῷ.

γ') Τρίτη Ἐρμηνεία ἐστὶν ἡ τοῦ Συμμάχου. Οὗτος Σαμαρείτης ὡν, καὶ μὴ τιμηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ιουδαίων λαοῦ, ως φίλαρχος αὐτοῖς προστρέχει καὶ ἐκ δευτέρου περιτέμπεται, καὶ πρὸς διαστροφὴν τῶν Σαμαρειτῶν Ἐρμηνεύει καὶ αὐτὸς τὴν θείαν Γραφὴν ἐπὶ Σευήρου τοῦ βασιλέως, μετὰ νς' [γρ. Ισ. ξς'] ἐτη τῆς τοῦ Ἀκύλα Ἐρμηνείας.

δ') Τετάρτη ἐστὶν ἡ τοῦ Θεοδοτίωνος τοῦ Ἐφεσίου. Οὗτος τῆς αἰρέσεως Μαρχίωνος τοῦ Ποντικοῦ ὡν, μητίων τοῖς τῆς αἰρέσεως αὐτοῦ ἡρμηνεύσει καὶ αὐτὸς ἐπὶ Κομμ[μ]όδου τοῦ βασιλέως ἐν αὐτῷ τῷ χρόνῳ, πρὸς διαστροφὴν τῆς αὐτοῦ αἰρέσεως.

ε') Ἡ πέμπτη Ἐρμηνεία ἐν πίθῳ εὑρέθη κεκρυψμένη ἐπὶ Καρακάλου τοῦ βασιλέως, ἐν Ιεριχῷ.

ϛ') Ἡ ἕκτη Ἐρμηνεία ἐν πίθῳ εὑρέθη καὶ αὐτὴ κεκρυψμένη ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαμαίου [γρ. τῆς Μαμαίας] παιδός, ἐν Νικοπόλει τῇ πρὸς ἀρχτῷνος [ἰσ. πρὸς Ἀκτιον].

Ἐρμηνεία τοῦ ἀγίου Λουκιανοῦ τοῦ μεγάλον ἀσκητοῦ καὶ μάρτυρος, δεῖτις καὶ αὐτὸς ταῖς προγεγραμμέναις ἐκδόσεσι καὶ τοῖς ἑβραϊκοῖς ἐντυχών, καὶ ἐποπτεύσας μετὰ ἀκριβείας, τὰ λείποντα ἢ καὶ περιττὰ τῆς ἀληθείας φήματα διορθωσάμενος ἐν τοῖς οἰκείοις τῶν Γραφῶν τόποις ἐξέδοτο τοῖς χριστιανοῖς [ἀδελφοῖς, ἥτις δὴ Ἐρμηνεία²] μετὰ τὴν ἀθλησίαν καὶ μαρτυρίαν τοῦ αὐτοῦ ἀγίου Λουκιανοῦ, μετὰ τὸν διωγμὸν τὸν γενόμενον ἐπὶ Μαξιμιανοῦ καὶ Διοκλητιανοῦ τυράρρων, τὸ ἴδιόχειρον αὐτοῦ τῆς ἐκδόσεως βιβλίον εὑρέθη ἐν Νικομηδείᾳ ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦ βασιλέως παρὰ Ιουδαίοις, ἐν τοίχῳ πυργίσκῳ περικεχρισμένῳ κονιάμα[τι] εἰς διαφύλαξιν.

Εἰτα ἔπειται ἡ ἔξιτος Ἐρμηνεία εἰς τὸ προφητικὸν λόγιον: «Τί ἐστι τό: Ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἡ ταῖς τέσσαρσιν ἀσεβείαις Τύρου οὐκ ἀποστραφήσομαι. Ἀσεβείας τέσσαρας τὸν προφητικὸν αἰρίστεοθαι λόγον, ταύτας: τὴν προεβολήν, τὴν ἐπιθυμίαν, τὴν ἔξιν τοῦ κακοῦ, καὶ τὴν ἐνέργειαν. Ἐπὶ μὲν οὖν τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας, τοντέστι τῆς προ-

¹ Τοῦτο ἔστιν ἡ διολογία τῆς τοῦ αἵρεσιάρχου τούτου πίστεως.

² Ἀνεπληρώσαμεν τὰ λείποντα ἐκ τῆς Συρόψ. τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου, ἐνθι ἀπαντᾷ τὸ αὐτὸν ιστόρημα, μικραῖς τισι παραλλαγαῖς [τόμ. Β', σελ. 135. Commel. 1600]. Τὸ δ' αὐτό, διάφορον δῆμως ἐν τισιν, ἔξεδόθη ἔναγχος ἐν τοῖς τοῦ ἀγιωτάτου Φωτίου Ἀμφιλοχίοις [σελ. 240] ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους Κ. Οίκονόμου, υἱοῦ πατρῷζοντος τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου Οίκονόμου ἔχειν.

βολῆς καὶ τῆς ἐπιθυμίας, ἀροχὴν ποιεῖται ὁ Θεός, ως μήπω τοῦ κακοῦ προβάντος εἰς τελείωσιν. Ἡ δὲ τῆς τρίτης καὶ τετάρτης ἀσεβείας, τοντέστιν ἔξεως καὶ ἐνεργείας, ἥγουν συγκαταθέσεως καὶ πράξεως, τὴν ἀπειλὴν ὁ Λόγος ἐγδείχνυται.

MZ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τεῦχος ἐν σχήματι τετάρτου μικροῦ, ἐλλιπὲς τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους, ὅρθῶς γεγραμμένου, περιλαμβάνον δὲ φύλλα 208. Γέγραπται περὶ τὴν ΙΑ' ἐκαπονταετηρίδα. Ἐχει δὲ προτεταγμένας:

α') Τὰς εἰς τὴν Ἐξαμμερον Θ' Ὁμιλίας τοῦ ἀγίου Βασιλείου¹.

Μετὰ δὲ ταύτας φέρονται τὰ ἔξης τοῦ ἀγίου Γρηγορίου:

β') Τῷ ἀδελφῷ δούλῳ Θεοῦ Πέτρῳ ἐπισκόπῳ Γρηγόριος ἐπίσκοπος Νύσσης. γ') Κεφάλαια Α' εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασκευήν. δ') Ἐρμητεία εἰς τό: «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, κτλ.», Λόγος Α'. ε') Ὁμοία εἰς τό: «Μακάριοι οἱ πραεῖς ὅτι αὐτοί, κτλ.», Λόγος Β'. σ') Ὁμοία εἰς τό: «Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, κτλ.», Λόγος Γ'. ζ') Ὁμοία εἰς τό: «Μακάριοι οἱ ἐλεημορεῖς, κτλ.», Λόγος Ε'. θ') Ὁμοία εἰς τό: «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ χαρδίᾳ, κτλ.», Λόγος Ζ'. ι') Ὁμοία εἰς τό: «Μακάριοι οἱ ειρηνοποιοί, κτλ.», Λόγος Ζ'. ια') Ὁμοία εἰς τό: «Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι. κτλ.», Λόγος Η'. ιβ') Εἰς τό: «Πάτερ ήμων», καὶ Περὶ προσευχῆς, Λόγος Α'. ιγ') Εἰς τό: Πάτερ ήμων ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, Λόγος Β'. ιδ') Ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, Λόγος Γ'. ιε') Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ως ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, Λόγος Δ'².

MH'.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΠΑ ΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

Τεῦχος σχήματος τετάρτου μικροῦ, περιέχον φύλλα 412, γεγραμμένον δὲ περὶ μεσοῦσαν ἵσως ἡ φύλνουσαν τὴν Θ' ἐκαπονταετηρίδα, μικροῖς κεφαλαίοις ἀγκυλωτοῖς γράμμασιν ὑπὸ καλλιγράφου μὲν, ἀλλ' ἀμαθοῦς ἀντιγραφέως. Εὑρηνται δὲ ἐν αὐτῷ ταῦτα:

α') Διαλόγων ιστορικῶν βιβλία Δ'³.

Εἶτα περιέχονται καὶ τὰ ἔξης:

β') Μαρτύριον τοῦ ἀγίου Πέτρου Ἀποστόλου ἐν Ρώμῃ. γ') Μαρτύριον τοῦ ἀγίου Παύλου τῇ πρὸ θ' καλαρδῷ⁴. δ') Τοῦ δούλου πατρὸς ήμων Νείλου μοναχοῦ Κεφαλαία PN' Περὶ προσευχῆς. ε') Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ήμων ἀββᾶ Μαξίμου Περὶ ἀγάπης (Κεφαλαία P'). σ') Τοῦ μακαρίου ἀββᾶ Μάρκου Περὶ νόμου πτευματικοῦ (Κεφαλαία PIB'). ζ') Τοῦ μακαρίου Ιωάννου τοῦ Καρπαθίου πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς Ἰρδίας προτρέψαντας μορα-

¹ Λείπει ἡ Α' καὶ τέσσαρες στίχοι ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς Β'.

² Λείπει τὸ τέλος.

³ Διήρηται τὸ μὲν Α' βιβλίον εἰς κεφάλαια ιβ', ὃν τὰ πρῶτα γ', ἐν 18 φύλλοις περιειλημμένα ἔξεπεσον τοῦ τεύχους· τὸ δὲ Β' εἰς κεφάλαια λη' τὸ δ' αὖ Γ' εἰς κεφάλαια λη', καὶ τὸ Δ' εἰς κεφάλαια ξα'.

⁴ Ἀμφοτέρων τῶν Μαρτυρίων τούτων ἐπεμνήσθη καὶ ὁ κλεινὸς Τισσενδόρφιος ἐν τοῖς μ' αὐτοῦ ἐκδοθεῖσιν: «Acta Apostolorum Aproscyphra. Lips. 1851, σελ. XX», ἐνθα καὶ ὑπολαμβάνει περὶ τὴν Θ' ἀρχομένην ἐκαπονταετηρίδα· γεγράφθαι τοῦτο τὸ τεῦχος, μὴ ίδων, ως ἔσικε, τὴν ἐν αὐτῷ περιεχομένην Συνοδικὴν Ἐπιστολὴν (ὅσα μικρῷ κατέτρω), ἥτις γέγραπται ἐν ἔτει 836.

χοὺς Κεφάλαια παρακλητικά. η') Τοῦ ἐρ ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας Παραίγεσις περὶ ἀποταρῆς βίου καὶ τελειώσεως. θ') 'Επιστολὴ τῶν ἀγιωτάτων πατριαρχῶν Χριστοφόρου 'Αλεξανδρείας, 'Ιωβ 'Αρτιοχείας, Βασιλείου 'Ιεροσολύμων πρὸς τὸν βασιλέα Θεόφιλον Κωνσταντιούπολεως, γραφεῖσα ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερουσαλήμ, ἐν τῇ ἀγίᾳ Ἀραστάσει, περὶ τῶν ἀγίων καὶ τιμῶν καὶ σεβασμῶν εἰκόνων· ἔχονσα ἐν κεφαλίδι τὸν ἄγιον χαρακτῆρα τῆς παναγίας Θεοτόκου Μαρίας ἐζωγραφημένον, ἐν ἀγκάλαις φέρουσα (οὗτῳ) τὸν Σωτῆρα· συναθροισθέντων αὐτῶν ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει μετὰ μεγάλης Συρόδου τὸν ἀριθμὸν ἑπτικόπτωρ ρπέ', ἥγονμένων ιζ', μοραχῶν ἀργή', μηρὶ 'Απριλλίων ιεριτιώνος ιδ', ἐτονς στιθ' († 836)¹. ι') Συναριθμησις τῶν δροθεσιῶν τῶν πατριαρχικῶν καὶ ἀποστολικῶν θρόνων τῶν δροθοδόξων καὶ διοδόξων καὶ διοφρόγυνων, προσκυνούντων τὰς ἀγίας καὶ σεβασμίους Χριστοῦ εἰκόνας (ἐκδόσιμεν αὐτὴν πάρα πόδας). ια') Καθαρεσις καὶ ἀγαθεματισμὸς τῶν αἱρεσιαρχῶν γένουσιν πατριαρχῶν Θεοδότου, 'Αρτωρίου, 'Ιωάννου (ἀπελής).

Συναριθμησις τῶν δροθεσιῶν τῶν πατριαρχικῶν καὶ ἀποστολικῶν θρόνων τῶν δροθοδόξων καὶ διοδόξων, προσκυνούντων τὰς ἀγίας καὶ σεβασμίους Χριστοῦ εἰκόνας².

Α'. 'Ο πρωτόθροος τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου τῆς Πρεσβυτέρας 'Ρώμης πρόεδρος, διέπων τὸν ἀποστολικὸν καὶ πατριαρχικὸν θρόνον ἕως τῶν δρίων Σάξων³, καὶ Γάλλων, καὶ Καμπανίων, καὶ Φράγγων, 'Ιλλυρικῶν, μέχρι Βρεττανῶν, Γαδείρων καὶ Ἡρακλέος Στηλῶν, καὶ Μακάρων νήσων, καὶ Ὀκεανοῦ, ἀρχὴν ἔχοντα εἰς δυομάς ηλίου, ἐν φειδινῷ ἀκίνητα ὑδατα· ἐν φειδινῷ νήσος τις ὑπάρχει εἰς τὰ ἄκρα τῶν ὥκεανικῶν πελαγῶν πολύανδρος, ἀπειρον πλῆθος χριστιανῶν ἔχονσα· ἀρδρες εὐηήκεις καὶ ῥωμαλέοι καὶ ἀλκέστατοι· Σαρδαρίαν τε καὶ Μαγνορικήν, Καρθάγενάρ τε καὶ τὰ ἑσπέρια μέρη· Ἀράβεννάρ τε καὶ Λαγγοβαρδίαν· Σκλάβων καὶ Ἀβάρων καὶ Σκυθῶν, ἵνας Δαρούβιον ποταμοῦ· ὡς ίψ' ἐν τῷ πᾶν περιλαμβάνοντες τῇ πίστει, ἐν οἷς περιπολεύοντες διαπρέονται ἄγεμοι θρασκίας, ἀρχῆς δ καὶ ἀπαρκτίας, χορέος (οὗτῳ) δ καὶ ἐρταῖς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων κείμενος, δ μέσος, δ ζέφυρος, δ ἑσπέριος, δ δυτικός, δ λύψ, δ λιβόγοτος. Ταῦτα περικυκλοῦ δ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων.

Β'. Δεύτερος δ ἀγιώτατος ἀποστολικὸς καὶ πατριαρχικὸς θρόνος Κωνσταντιούπολεως Νέας 'Ρώμης τοῦ πρωτοκλήτου τῶν Ἀποστόλων 'Αιδρέου, καὶ τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου, Εὐαγγελιστοῦ, παρθένου καὶ Θεολόγου 'Ιωάννου; περιέχων πᾶσαν ῥωματικὴν βασιλικὴν ἔξουσίαν, Εὐρώπην τε καὶ Ἀσίαν, μέχρι τῆς δυτικῆς Σικελίας καὶ τὰς Κυ-

¹ Τὴν τέως ἀνέκδοτον 'Επιστολὴν ταύτην ἔξεδώκαμεν ἐν τῷ Εὐαγγελικῷ Κήρυκε [Ἑτ. Η', φυλλάδ. γ', δ' καὶ ε', 1864], ὡς καὶ ἐν ίδιῳ τεύχει.

² 'Ομοία τις Συναριθμησις συνεξεδόθη τῷ Κωδινῷ ὑπὲ τοῦ 'Ιησουΐτου 'Ιακώνου Γοάρ (Goar) ἐν σελ. 313. Venet. 'Εκδέδοται δὲ καὶ ἐν τῇ τοῦ περιφανοῦς καρδινάλεως 'Αγγέλου Μαΐου Νέᾳ Συλλογῇ ἀρχαίων συγγραφέων (Scriptor. Veter. Nov. Collect. τόμ. I, μέρ. II, σελ. 21. Rom. 1825) ἐξ οὐατικανείου ληφθεῖσα χειρογράφου τῆς IA' ἐκαπονταετηρίδος. Πλὴν ἀλλ' ἐπειδὴ διαφοραὶ τινες ἀπαντῶσιν ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ἐκδόσεσιν ὡς πρὸς τὴν δροθεσίαν τῶν ὑποκειμένων τῷ τῆς Πρεσβυτέρας 'Ρώμης θρόνῳ ἐπαρχιῶν καὶ τὸ μέχρι ναυτίας ἀναμασώμενον πρωτεῖον τοῦ πάπα (περιλαμβάνεται γάρ ἐν αὐτῇ καὶ ἡ Θεσσαλονίκη· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μετὰ τό· «Ταῦτα πάντα περικυκλοῦ δ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων» προετθεῖται καὶ ταῦτα· «καὶ ἔξοχώτατος τῶν πατριαρχῶν τῆς μεγάλης καὶ Παλαιᾶς 'Ρώμης»· ὅπερ εἰ μὴ λογισθεῖη παπιστικὴ βεβήλωσις τοῦ χειρογράφου, πάντως ἀν εἴη σκολιοθούλους τίνος παπολατρίδου παρέμβυσις), διὰ τοῦτο ἐκδίδομεν αὐτὴν καὶ ἡμεῖς δπως ἔχει ἐν τῷ ἡμετέρῳ χειρογράφῳ, ἀρχαιοτέρῳ τοῦ οὐατικανείου κατὰ δύο περίπου ἐκαπονταετηρίδας τυγχάνοντι, καὶ ἐκ τούτου πλεῖστον ἔκεινους τὸ κύρος ἔχοντι.

³ Τὸ χειρόγραφον ἔχει τὴν ἡμαρτημένην γραφήν: Σαζῶν.

κλάδας ἄχρι Πόντου, Χερσῶνος καὶ Ἀβασγίας, Χαλδίας τε καὶ Ἀρμενίας, ἥως Καππαδοκίας καὶ ἄκρων Ρωμανίας· ἐν οἷς τὰ τοῦ βορρᾶ καὶ θρασκία πάντα περιλαμβάνονται κλίματα.

Γ'. Τρίτος ἀγιώτατος ἀποστολικὸς καὶ πατριαρχικὸς θρόνος Ἀλεξανδρείας τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, νἰοῦ τοῦ κορυφαίου Πέτρου γερονότος περιέχων ἥως τῆς ἐνδοτέρας Ἰνδίας καὶ Αἰθιοπίας, θρόνου τοῦ ὑψίου Ἀποστόλου Θωμᾶ, ἄχρι Μαργαρικῆς, καὶ Ἀφρικῆς, καὶ Πενταπόλεως καὶ πάσης Αἰγύπτου, ἄχρι Παλαιστίνης δρίων, τὰ τοῦ νότου καὶ διβορέτου κλίματα περιέχων.

Δ'. Τέταρτος ἀγιώτατος ἀποστολικὸς καὶ πατριαρχικὸς θρόνος Ἀγιοχείας, τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου πρωτόθρονος, ἐνθα καὶ τιμάται ὁ σεβάσμιος θρόνος αὐτοῦ περιέχων ἥως τῷ ἡ.λίου ἀρατολῶν, πορείαν ἔχοντος ἡμερῶν σμ', ἥως Ἰβηρίας καὶ Ἀβασγίας, μέχρι τῆς ἐσωτέρας ἐρήμου τοῦ Χορασάνων, τῶν Ἰσμαηλίτων, Περσῶν, καὶ Μῆδων, καὶ Χαλδαίων, Πάρθων, καὶ Ἐλαμιτῶν, καὶ Μεσοποταμίτων, ἥως ἄκρων τῆς τῶν Αράβων ἡγεμονίας, τὰ τοῦ εὗρον καὶ ἀφηλιώτον καὶ ἀγαπολικοῦ ἀνέμον διαχατέχοντος.

Ε'. Πέμπτος ἀγιώτατος ἀποστολικὸς καὶ πατριαρχικὸς θρόνος Ἱεροσολύμων τοῦ ἀγίου Ἀποστόλου καὶ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ πόλεως, αὐτόπτου καὶ υπηρέτου τοῦ Λόγου γερομέρου, καὶ μύστου τῶν ἀποφθῆτων καὶ ἀθεάτων μυστηρίων τῶν οὐρανίων θεαμάτων περιέχων πᾶσαν Παλαιστίνην, Ἀραβίαν, Ἰουδαίαν, Γαλιλαίαν.

ΜΘ'.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΕΜΙΣΤΟΥ

Τεῦχος ἐν σχήματι δγδόσου συγκείμενον ἐκ φύλλων 110, γεγραμμένον δὲ κατὰ τὸ 1391 ἔτος, ὡς δηλοῖ τὸ κατωτέρω σημείωμα. Ἐπιγέγραπται: «Δημητρίου Γεμιστοῦ πρωτογοταρίου τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας Διάταξις τῆς τοῦ πατριάρχον λειτουργίας πῶς γίνεται ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ· ἐν ᾧ καὶ ἡ Τάξις τῷ χειροτονιῶν, πότε καὶ πῶς γίνεται ἐκάστη». Περιέχει δὲ μόνας τὰς δύο Λειτουργίας Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου. Ἐν τῷ τέλει τῆς τοῦ Χρυσοστόμου φέρεται τὸ σημείωμα τοῦτο: «Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Ἰωάσαρ πόρος. Ἔτος γωνθ', ἵνδικτιῶν τοῦ Ιωνάννου καὶ Ιωάννου τοῦ Λαζαρίου τοῦ Αγίου Πατρὸς Πέτρου τοῦ Αρχιεπισκόπου τῆς Πενταπόλεως καὶ ὑπέρτιμος κῆρις Ναθαραὶ η εὐδοκία Θεοῦ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ ἐξεπορεύετο».

Ν'.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

Απλῆς μόνον περιεργίας χάριν καὶ ἐξ ἐπιπολῆς ἀναδιφῶντες ἐν ἔτει 1844 μετὰ τοῦ φίλου Ιεροθέου τὰ τῆς μοναστηριακῆς βιβλιοθήκης χειρόγραφα, ἐσκιρτήσαμεν ὑπὸ χαρᾶς ὅτε εἶδομεν τὸ τεῦχος τοῦτο τοῦ Διοδώρου, ὑπολαβόντες μήποτ' ἄρα περιεχέ τινα τῶν ἀπολωλότων τοῦ ἱστορικοῦ τούτου βιβλίων. 'Αλλ' οὐκ εἰς μαχρὸν ἡ χαρὰ ἡμῖν ἐγένετο, συνιδοῦσιν ἐν τῷ μεταξύ, δτι περιελάμβανεν ἐξ μόνα βιβλία ἐκ τῶν περισωθέντων, δηλονότι τὸ IA', IB', II', ID', IE' καὶ IC'. Καὶ μὴν οὐκ ἀλυσιτελὲς ἔδοξεν ἡμῖν καθ' ἐκαστον βιβλίον ἀντιβαλεῖν πρὸς τὸ ἔντυπον κείμενον, καὶ τὰς τυχὸν ἀπαντώσας διαφορὰς σημειώσασθαι. 'Αλλὰ πρὸς τὸ τοιοῦτον ἐγχειριγματικὸν πάντως ἀρίστης τινὸς τῆς τοῦ συγγραφέως Ἰστορικῆς Βιβλιοθήκης ἐκδόσεως, οἷα ἡ

τοῦ Ούεσσελιγγίου (Wesseling) καὶ εἰ τις ἄλλη λανθάνουσα ἡμᾶς. Ἐλλείψει τοίνυν τῶν τοιούτων μετεχειρισάμεθα τὸ κείμενον τῆς ἐν Λειψίᾳ στερεοτύπου τοῦ Ταυχνίτου (Tauchnitz) τοῦ 1829 ἔτους, καὶ πρὸς ταύτην ἀντιβαλόντες τὸ χειρόγραφον ἀνελεξάμεθα ἐπιμελῶς πάντα τὰ διαφέροντα. "Ο δὲ ἀναγκαῖον προσθεῖται ὡδε ἐκεῖνό ἐστιν, διτὶ ἡ τοῦ ἀντιγραφέως ἀμάθεια τε καὶ ἀβλεψία, πλεῖστον" διτα συνεφόρησεν ἐν τῷ χειρογράφῳ ἀμαρτήματα, καὶ λέξεις πολλαχοῦ διέστρεψεν, ὡς πόλεων ἑλληνιδῶν καὶ χιλιάρχων Ῥωμαίων δινόματα, καὶ περισσόυς δλας ἐστιν οὐ παρέλιπεν. Ἐν τῷ τοσούτῳ μέντοι γε φερυτῷ εὑρηται καὶ τινες τιμαλφεῖς μαργαρῖται· αἱ γὰρ τοῦ χειρογράφου γραφαί, δισον ἡμεῖς κρίνομεν, ὑγιέστερον ἔχουσιν ἐν πολλοῖς. Ἔνιαχοῦ δὲ ἀναπληροῦνται λέξεις ἐκπεσοῦται, ὡς ἔσικε, τῶν ἄλλων χειρογράφων, καθ' αἱ τοῦ συγγραφέως τούτου ἐκδόσεις ἔξεπονομῆταιν. "Ἄξιον μάλιστα σημειώσεώς ἐστι τὸ ἐν τέλει τοῦ νέου κεφαλαίου τῆς ΙΒ' Βίβλου ἀπαντῶν χωρίον, ὅπερ λείπει ἐν τῷ ἐντύπῳ χειμένῳ. Ταῦτα τοίνυν τὰ διαφέροντα ἀναγνώσματα εἴχαμεν ἐπιδεῖξαντες τῷ ἐν ἔτει 1859 εἰς Πάτμον ἀφικούμενῳ σοφῷ καθηγητῇ Κωνστ. Τισσενδόρφῳ· καὶ δις προὔτρεψεν ἡμᾶς τύποις αὐτὰ παραδοῦναι, καὶ λόγον μάλιστα περὶ αὐτῶν ίσια ἐποιήσατο ἐν τῇ αὐτοῦ: *Notitia editionis Codicis Bibliorum Sinaiitici etc.* Ἡμεῖς μὲν οὐν ἀπεστελλαμεν ταῦτα βραδύτερον τῷ ἐν Κωνσταντινούπολει Ἐλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ ὅπως ἐκδοθῶσιν ἐν τῷ διμωνύμῳ περιοδικῷ, ἀλλ' ἐκεῖ κακῆ μοίρᾳ βορὰ τοῦ Ἕφαστου ἐγένοντο κατὰ τὸν μέγαν ἐμπρησμὸν τῆς 24 Μαΐου τοῦ 1870, συμπυρποληθείσης καὶ τῆς τοῦ Συλλόγου πλουσίας βιβλιοθήκης. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα. "Ἐστι δὲ τόδε τὸ τεύχος ἐν σχήματι τετάρτου, γεγραμμένον, ἐξ ὧν τεκματιρόμεθα, περὶ φθίνουσαν τὴν Ι' ἑκατονταετηρίδα, καὶ περιλαμβάνει φύλλα 307, ὡν τὸ πρῶτον καὶ τὸ τελευταῖον πρόπαλαι ἐκπεσόντα μεταγενεστέρας χειρός ἐστι προσθήκη, γραφὴν ἐμφαίνουσα τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος. Καὶ ἐστιν ἄρα τοῦτο τὸ ἀρχαιότερον πάντων τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῆς Ἐσπερίας σωζομένων ἀντιγράφων τοῦ Διοδώρου, ὡς ἐπληροφόρησεν ἡμᾶς ὁ μακαρίτης Ῥιχάρδος Βεργμάννος (Bergmann) καθηγητὴς τοῦ ἐν Βρανδεμβούργῳ γυμνασίου. Οὕτος γάρ ὄρμηθεις ἐξ ὧν περὶ τοῦ χειρογράφου τούτου διέλαβεν ὁ Τισσενδόρφιος ἐν τῇ μνημονευθείσῃ *Notitia*, καὶ ἐκδοσιν τοῦ ιστορικοῦ ἐπεξειργασμένην προετοιμάζων, ἀφίκετο ἐπίτηδες εἰς Πάτμον τῷ 1866, καὶ ἐπὶ διμηνον ἡσχολήθη περὶ τὴν τοῦ τεύχους ἔρευναν. "Αλλ' ἡ δλοή Μοίρα, ὡςεὶ φθονήσασα αὐτῷ τοῦ ἔργου, ἀφήρεται μετ' οὐ πολὺ ἐκ τοῦ βίου τὸν σοφὸν ἄνδρα ἐν Μεσσήνῃ τῆς Σικελίας, ἐπὶ μεγίστῃ τῆς ἐπιστήμης ζημίᾳ¹. Ἔνιαχοῦ δὲ φέρονται ἐπὶ τῆς φας παρεπιγραφαὶ τινες καὶ διορθώσεις μικρῷ ὕστερον γραφεῖσαι, ὡς ἐστιν εἰκάσαι ἐκ τοῦ τῆς γραφῆς χαρακτῆρος. Ἐν δὲ τῷ ἐσχάτῳ φύλλῳ ἀναγινώσκεται ἡ ἔξης σημείωσις, ἡν ἀπαραλλάκτως μεταγράφομεν, ὡδέ πως ἔχουσαν: «Θεοῦ συγαρμένου πᾶσαν τὴνδε βίβλον περιελθὼν ὡδ' ἐληξα ὥρα τῆδε ωρατέρα α'η, Νοεμβρίου η', ἵνδικτιῶνος ιε', τῆς τοῦ Λόγου οἰκονομίας ἐτη ἀνέσ', ἐν Νάξῳ τῆσφ, Γρηγόριος μονότροπος τάχα γε θύτης ἀμαρτωλὸς πατρόνυμορ ἔχων Ἀιδρέας καὶ Χρος τὸ πάτριον».

ΝΑ'.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ

Κεκολόβωται τὴν ἀρχὴν τόσος τὸ τεύχος. "Ἐστι δὲ ύπ' ἀμαθοῦς τινος γεγραμμένον περὶ τὴν Θῆ γοῦν τῆς Ι' ἑκατονταετηρίδα, καὶ σύγκειται ἐκ φύλλων 216 ἐν σχήματι διγόδου. Περιέχοντα δὲ ἐν αὐτῷ τὰ ἔξης:

¹ "Ορα καὶ Παρδώρ. τόμ. ΙΘ', σελ. 42.

α') Περὶ Οὐρανίας Ἱεραρχίας Πρὸς Τιμόθεον ἐπίσκοπον¹. β') Περὶ τῶν Θεῶν Ὀρομάτων. γ') Περὶ τῆς Ἑκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας. δ') Περὶ Μυστικῆς Θεολογίας. ε') Ἐπιστολαὶ διάφοροι, ἵτοι Γαῖώ θεραπευτῇ δ', Δωροθέω λειτουργῷ α', Σωσιπάτρῳ ἵερεῖ α', Πολυκάρπῳ ἱεράρχῃ α', Δημοφίλῳ θεραπευτῇ α', Τίτῳ ἱεράρχῃ α', Ἰωάννῃ Θεολόγῳ Ἀποστόλῳ καὶ Ἐναγγελιστῇ περιορισθέτι κατὰ Πάτμον τὴν ρῆσον α'. σ') Πολυκράτους Διαδόχου ἀρχιεπισκόπου Ἐφέσου ἐκ τῆς Ἐπιστολῆς τῆς περὶ Βήκτωρα [γρ. πρὸς Βήκτωρα] τὸν διάδοχον καὶ ἀρχιεπίσκοπον τῆς μεγάλης Ῥώμης. ζ') Φίλωρος Περὶ τῶν ἐκ περιτομῆς πιστευσάντων ἐν Αἰγύπτῳ χριστιανῶν ἀμα καὶ μοραχῶν. Ἐκ τοῦ ἐπιγραμμένου βίου [γρ. ἐπιγεγραμμένου βιβλίου] αὐτοῦ: Περὶ βίου θεωρητικοῦ.

Ἐπὶ τῆς φας τοῦ τεύχους ὑπάρχουστι σύντομοι ἔξηγητικαὶ σημειώσεις ἐτέρας πολλῷ μεταγνηστέρας χειρός. Ἐν δὲ τῷ τέλει σεσημείωται: «Μνημονεύετε δὲ οἱ ἀγαριγώσκοντες καὶ ὑπὲρ τοῦ γράμματος . . . ταπειροῦ μοραχοῦ».

NB'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τεῦχος ἐν σχηματι τετάρτου ἐκ φύλων 179 συγκείμενον, κατὰ δὲ τὴν I' ἑκατονταετηρίδα κεκαλλιγραφημένον. Ἐκάστου βιβλίου προτάσσονται ἐπιγράμματα, ἀπέρ εὔρηνται κάν τῇ Παρισιῇ ἐκδόσει [Apud Guil. Morel. 1562]. Φέρονται τοίνυν ἐν αὐτῷ τὰ ἔξης:

α') Περὶ Οὐρανίου Ἱεραρχίας². β') Περὶ Ἑκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας³. γ') Περὶ θεῶν Ὀρομάτων. δ') Περὶ Μυστικῆς Θεολογίας. ε') Ἐπιστολαὶ δέκα πρὸς διαφόρους⁴. σ') Ἐρμητεία λέξεων κατὰ στοιχείον ἐμφερομένων τῇ βίβλῳ⁵. ζ') Μιχαὴλ Συγκέλλον Ἱεροσολύμων Ἐγκάμιον εἰς τὸν ἄγιον Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην⁶. η') [Μεθοδίου ἢ Μητροδώρου] Μαρτύριον τοῦ Ἅγιον Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου⁷.

¹ Λείπουσι τὰ πρῶτα πέντε κεφάλαια, τὰ δὲ λοιπὰ φθάνουσι μέχρι τοῦ IA', καὶ τούτου μέντοι ἐλλιποῦς περὶ τὸ τίλος. Λείπουσιν ὁμοίως καὶ τὰ IB', IIΓ' καὶ IE' κεφάλαια.

² Λείπουσι πάντα τὰ πρῶτα I' κεφάλαια μετὰ καὶ τοῦ ID'. Ἀλλὰ καὶ τὸ IB' καὶ IE' κεκολοβωμένα εἰσίν.

³ Τὸ ἔξης ἐπίγραμμα προτάσσεται τοῦ βιβλίου, μηδὲ εὔρισκόμενον ἐν τῇ μνημονευθείσῃ ἐκδόσει.

Οὐρανοῦ ἀστερόεντος ἔφι σέλας, δὲ μετὰ πότυσον

Ζωοτόκων λογίων προλιπών θεοφάντωρας ὅμοιος,

Ἄνθρωπους ἐδίδαξεν ἴδειν Θεὸν αἰὲν ἔοντα.

⁴ Αἱ αὐταὶ ταῖς ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει, μεθ' ᾧς προστίθησιν ὁ ἀντιγραφεὺς: «Ἐπιληράθησαν αἱ Ἐπιστολαὶ τοῦ ἄγιον Διονυσίου ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν.

Ο τῶν χειρῶν μου τὸν πόνον λύσας, Λόγια,

Καὶ πταισμάτων τὸν δύκον λίκησον τάχος».

⁵ Ἐν τέλει αὐτῆς σεσημείωται ταῦτα: «Ἐπισκεπτέον δὲ περ καὶ ἐτέρων αὐτοῦ πραγματειῶν ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ μημητρὶ ποιεῖται ὀρομαστὶ, μήπω ἐλθουσῶν εἰς ἡμᾶς, ἐπιγεγραμμένων οὕτως: Περὶ θεῶν Νόμων. Περὶ Συμβολικῆς Θεολογίας. Περὶ Νοητῶν καὶ Αἰσθητῶν. Περὶ κατὰ τόμον Ἱεραρχίας. Περὶ Θεολογικῆς Ὑποτυπώσεως. Περὶ Ἀγγελικῶν Ἰδιοτήτων καὶ Τάξεων. Περὶ ψυχῆς. Περὶ δικαίου καὶ θεον δικαιωτηρίου. Μέμρηται δὲ καὶ ἐτέρων αὐτοῦ πραγματειῶν ἀνταρύμων μήπω μηδὲ αὐτῶν εἰς ἡμᾶς ἐλθουσῶν».

⁶ Εὑρηται τὸ αὐτὸν ἐν τόμ. B' τῆς Ἐνετίζουσιν ἐκδόσεως [1755] τῶν τοῦ θεοπετοῦ Πατρὸς συγγραμμάτων.

⁷ Ταῦτόν ἐστι τῷ ἐμφερομένῳ ἐν τόμ. B' τῆς τοῦ P. Lansellii καὶ B. Corderii ἐκδόσεως [Lutet. Paris. 1655]. οὐ ἐν τέλει σημειοῦται ταῦτα ὁ ἡμέτερος ἀντιγραφεὺς περὶ τῶν ἐν ταῖς φαλμῳδίαις τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης Ἑκκλησίας ἐν χρήσει δητῶν ὀκτὼ ἥχων.

Ο α' ἥχος λέγεται μελῳδός.

Ο β' ἥχος εῦηχος.

Ο γ' ἥχος νεαστής, ἢ Δώρειος.

Ο δ' ἥχος ἀγλαΐστης.

Ο πλάγιος αὐτοῦ χορευτής.

Ο πλάγιος αὐτοῦ Λύδιος.

Ο πλάγιος αὐτοῦ Βαρύς.

Ο πλάγιος αὐτοῦ ἀσματικός.

ΝΓ'.

ΔΩΡΟΘΕΟΥ

Τὸ μὲν τεῦχος σύγχειται ἐκ φύλλων 196 ἐν σχήματι τετάρτου μικροῦ, ἡ δὲ γραφὴ τῆς ΗΓ' ἔστιν ἑκατονταετηρίδος, ἀμαθεστάτου δὲ ἀντιγραφέως. Εὑρηνται δ' ἐν αὐτῷ τάδε:

α') Περὶ τοῦ ἀββᾶ Δοσιθέου. β') Διδασκαλαι διάφοροι πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς, ἀραχωρήσατος αὐτοῦ ἐκ τῶν τοῦ ἀββᾶ Σερίδου καὶ τὸ ἴδιον σὺν Θεῷ συστησαμέρου μοναστήριον, μετὰ τὴν τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ προφήτου τελευτὴν, καὶ τελεῖαν σιωπὴν τοῦ ἀββᾶ Βαρσανουφίου. γ') Περὶ Ταπεινοφροσύνης. δ') Περὶ Συνειδήσεως. ε') Περὶ Θείου Φόβου. σ') Περὶ τοῦ μὴ ὄφειλεν τινὰ στοιχεῖν τῇ ιδίᾳ συνέσει. ζ') Περὶ τοῦ μὴ χρίειν τὸν πλησιόν. η') Περὶ τοῦ ἑαυτὸν μέμφεσθαι. θ') Περὶ Μητσικαίας. ι') Περὶ Ψεύδους. ια') Περὶ τοῦ μετὰ σκοποῦ καὶ ρήψεως διδεῖν τὴν δόδον τοῦ Θεοῦ. ιβ') Περὶ τοῦ σπουδάζειν ταχέως ἐκκόπτειν τὰ πάθη πρὸς τὸν ἐν ἔξει κακῷ γενέσθαι τὴν ψυχὴν. ιγ') Περὶ φόβου τῆς μελλοντῆς κολάσεως καὶ δι τοῦ χρήτον θέλοντα σωθῆναι μηδέποτε ἀμεριμνεῖν περὶ τῆς ιδίας σωτηρίας. ιδ') Περὶ τοῦ ἀταράχως καὶ εὐχαρίστως ὑποφέρειν τοὺς πειρασμούς. ιε') Περὶ οἰκοδομῆς καὶ ἀρμολογίας τῶν τῆς ψυχῆς ἀρετῶν. ιι') Περὶ τῶν ἀγίων Νηστειῶν. ιζ') Πρὸς τὸν ἔχοντα τὴν διακονίαν τοῦ Κελλαρίου.

"Εως ὡδε τελευτῶσι τὰ τοῦ ὁσίου Δωροθέου. Εἰτα περιέχει τὸ τεῦχος καὶ ἄλλων ἀσκητικῶν ἀνδρῶν Λόγους, οἷον: Α') ιη') Νείλου μονάζοντος Παραίνεσιν πρὸς μοναχούς. ιθ') 'Ρήματα διάφορα ἐν συντόμῳ. ιχ') 'Επιστολὴν πρὸς ἀδελφὸν ἐπερωτήσαστα. Β') κα') Τοῦ μακαριωτάτου Μάρκου μοναχοῦ Περὶ Νόμου Πρεψιατικοῦ (ἐν κεφαλαίοις ΡΠΖ'). ιβ') Περὶ τῶν οἰομέρων ἐξ ἔργων δικαιοῦσθαι (ἐν κεφαλαίοις ΣΙΒ'). ιγ') Τῷ πολυποθήτῳ τέκνῳ Νικολάῳ, 'Επιστολήν.

"Εως ὡδε καὶ τὰ τοῦ Μάρκου. Ειθ' οὕτως 'Ἐκλογάς τινας ἡθικὰς ὁ ἀντιγραφεὺς παρενέβαλεν ἐκ τῶν τοῦ Βασιλείου, 'Αθαρασίου, Χρυσοστόμου καὶ τῶν ἀγίων Γραφῶν, 14 φύλλα πληρούσας, μεθ' ἃς ἔπειται: Γ') κδ') Κασσιαροῦ μοναχοῦ Περὶ τῶν ὀχτὼ τῆς κακίας λογισμῶν. Μετὰ τοῦτον ἔπονται πάλιν 'Ἐκλογαί τινες ἐκ τῶν τοῦ Χρυσοστόμου ἐν φύλλοις δέκα, μεθ' ἃς: Δ') κε') 'Ασκητικὸν τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Διαδόχου ἐπισκόπου Φωτικῆς τῆς Ἡπείρου (ἐν κεφαλαίοις Ρ'). Ε') κε') Τοῦ μακαρίου Νείλου Πρόλογος τῶν περὶ προσευχῆς ΡΝΓ' κεφαλαίων¹.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ε.

ΝΔ'.

ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟΝ

"Ητοι οἱ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ φαλλόμενοι Εἴριμοὶ τοῦ δῆλου ἐνιαυτοῦ, τετονισμένοι διὰ τῶν σημείων τῆς παλαιᾶς μουσικῆς, κατ' ἥχον δηλονότι, ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ πλαγίου τετάρτου. Εστι δὲ τὸ τεῦχος ἐν σχήματι τετάρτου μικροῦ, γεγραμμένον ὑπὸ ἀμαθεστάτου ἀντιγραφέως περὶ τὴν ΙΒ' ἑκατονταετηρίδα, καὶ περιέχει φύλλα 200, ἐλλιπὲς μέντοι ἐν τέλει.

¹ Μόνα Ρ' κεφάλαια σώζονται· κεκολόβωται· γάρ τὸ τεῦχος ἐν τέλει.

ΝΕ'.

ΟΜΟΙΟΝ

Καὶ τοῦτο διαιρεῖται καὶ σύγχρονον τῷ ἀνωτέρῳ, πλὴν ὅτι κεκολόβωται τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος, ἐκ φύλλων 198 συγχείμενον.

ΝΖ'.

ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΞ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Οὕτως ἐπεγράψαμεν τὸ τεῦχος οὐκ ἔχοντες διαγνῶναι τίς ὁ τὴν ἐκλογὴν ταύτην ποιησάμενος κεκολόβωται γὰρ ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει. Πατέρες εἴς ὃν ἡρανίσθησαν τὰ ἐν αὐτῷ εἰσιν οὗτοι: Βασίλειος. Γρηγόριος Νέσσης. Γρηγόριος Θεολόγος. Εὐσέβιος. Θεοδώρητος. Ἰσιδωρος Πηλονισιώτης Κύριλλος Ἀλεξανδρείας. Μάξιμος. Ὁριγένης. Ἀπὸ μὲν οὖν τῆς ἀρχῆς μέχρι τῶν μέσων τοῦ τεύχους ποικίλη περιέχεται ὅλη, οἷον: 'Ἐξήγησις τοῦ Πάτερ ήμων. Περὶ προσευχῆς. Ἀντιθέσεις θεολογικαὶ καὶ λύσεις αὐτῶν ἀπὸ δὲ τῶν μέσων μέχρι τέλους εὑρηγίας οἱ ἐφεξῆς Λόγοι, ἐν οἷς φέρονται αἱ γνῶμαι τῶν μνησθέντων Πατέρων.

α') "Οτι τῷρ ψυχῷ προεστᾶται εἰ καὶ μέρα, ἀλλ' οὐρ ἐπικίνδυνος τοῖς μὴ λιαρ προσέχουσιν. β') Τοῦ ἐρ ἄγιοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινούπολεως τοῦ Χρυσοστόμου Λόγος Περὶ ψευδοπροφητῶν καὶ ψευδοδιδασκάλων καὶ ἀθέων αἱρετικῶν, περὶ σημείων τῆς συντελείας τοῦ αἰώνος τούτου, ἐκδημοῦντος τοῦ ἄγιου ἐκ τοῦ σώματος. γ') Περὶ ἀκτημοσύνης καὶ ἀποταγῆς κόσμου, ἔτι δὲ καὶ ὑποταγῆς θεοῦ καὶ τῷ κατὰ θεὸν ζώτων. δ') Περὶ ἀγάπης καὶ ἐλεημοσύνης. ε') Περὶ τοῦ μὴ τολμᾶν τινας μεταλαμβάνειν ἀραξίων τῷρ θειῶν μυστηρίων. σ') "Οτι οὐ χρὴ καλλωπίζεσθαι ιματίοις. ζ') "Οτι τὸ θεμέλιον πάσης ἀρετῆς καὶ προοίμιον ἡ υηστεία καθέστηκεν, ἵσ δὲ λιμελήσας κακῶς οἰκοδομεῖ. η') "Οτι μεγάλη η βλάβη ψυχῆς τὸ μὴ καθαρεύειν τὸν ἀρθρωπον ἀπὸ πονηρῶν λογισμῶν καὶ λόγων ἀργῶν. θ') Περὶ κενοδοξίας καὶ ὑπερηφανίας, καὶ ὅτι οὐκ ἔστι τὸν τῇ παρούσῃ δουλεύοντα δόξη τῆς παρὰ θεοῦ τυχεῖν δόξη. ι') Περὶ φιλαντίας, ἥτις ἔστι μήτηρ πάντων τῶν κακῶν, καὶ ὅτι οὐδεὶς πότονς καὶ θλίψεις ἀποβαλλόμενος ἡδυτήθη σωθῆται ποτε. ια') "Οτι οὐ μόνον ἐργάζεσθαι ὀφείλομεν πρὸς τὸ ἐπαρκεῖν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τῶν δεομέρων διατροφήν. ιβ') "Οτι διθυμῷ χρώμενος κατὰ τοῦ πλησίον εἰκῇ τοῦτο ποιεῖ, ἀλλὰ κατὰ μόνον τοῦ ὄφεως, καὶ πότε δεῖ τούτῳ χρῆσθαι. ιγ') Περὶ μεταροίας, καὶ ὅτι οὐ χρὴ ἀπελπίζειν τινά, καὶ διποτα ἄν πράξη δεινά, ἀλλὰ μᾶλλον προσέρχεσθαι καὶ ζητεῖν εὐτόνως καὶ μετὰ πάσης ἀγαθῆς προαιρέσεως προαιρεσιν γὰρ ζητεῖ, τὸ δὲ ὅλον αὐτὸς κατορθοῖ καὶ πρὸς τοὺς λέγοντας ὅτι ἀμαρτωλὸς εἰμί, καὶ οὐ δύναμαι προσελθεῖν. ιδ') "Οτι πειρασμοὶ συνέπονται τοῖς ἀγαθοῖς ἐγχειρήμασιν. Ἐν τούτῳ τῷ Λόγῳ ἐλλιπεῖ ὅντι λήγει τὸ τεῦχος, ὅπερ περιέχει φύλλα 230 ἐν σχήματι τετάρτου μεγάλου, γεγραμμένον περὶ τὴν ΙΔ' ἐκατονταετηρίδα.

ΝΖ'.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Τὸ τεῦχος τοῦτο περιλαμβάνει 'Επιστολὰς τῶν ἐν ἀγίοις Πατέρων Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηροῦ καὶ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, ἥτοι τοῦ μὲν πρώτου ΣΛΓ', τοῦ δὲ δευτέρου ΣΟΓ'.

Συναπηρίσθη δὲ ύπὸ δύο διαφόρων συνηλεκτίδων χειρῶν, τῆς μὲν τὰς τοῦ Γρηγορίου, τῆς δὲ τὰς τοῦ Βασιλείου γραψάσης περὶ τὴν Ἰ ἑκατονταετηρίδα, ὡς ὁ τῆς γραφῆς ἐμφαίνει χαρακτήρ, καὶ σύγχειται ἐκ φύλλων 318 ἐν σχήματι δγδόου. Ἐν τῷ τέλει αὐτοῦ εὑρηται τὸ ἔξις ἀξιοσημείωτον ιστορικὸν ὑπομνημάτιον τοῦ χειτημένου τὸ τεῦχος Γρηγορίου Διακόνου τοῦ Χίου (ὅς ἐστιν ἵσως ὁ αὐτὸς τῷ καὶ ἐν τῷ Ν' τεύχει ἀναφερομένῳ), διπερ ἀπαραλλάκτως μεταφέρομεν ὥδε¹: «Ἐτους ἀπὸ κτήσεως κόσμου ,σεζδ' [†1456] μηνὶ Μαΐῳ, τρίτῳ ἐτεὶ τῆς ύπὸ τῶν Τουρκῶν ἀλώσεως τῆς μεγάλης πόλεως τοῦ Κωνσταντίου, ἐφάρει ἀστήρο ἐπὶ τὰς ἀρατολὰς καπτίζων ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐφ' ὅλας ἡμέρας λ' ². Ἐρ δὲ τὸ ἐπιόρ ἔτος ἐγέρο[το] θαρατικὰ μεγάλα, καὶ λοιποὶ ³, καὶ καταποτισμὸν κατὰ τόπους, καὶ λεηλασίαι, καὶ ἐπιδρομαὶ ἀσεβῶν Τουρκῶν ἐπὶ τὰς ρήσους, ὡς τε καὶ ἐρδημωθῆραι τέλεον πολλὰς ἐξ αὐτῶν, καὶ καταποτισθῆραι καὶ τρία ὄνομαστὶ κάστρα σύμψυχα εἰς τὸν βυθόν, εἰς τὸ φηγάτορ τῆς περὶ τὴν δύσιν Νεαπόλεως ⁴. Ἐρ δὲ τῇ Ρόδῳ καὶ Κρήτῃ τοσοῦτον ἀπεκράτησεν ὁ θάρατος, ἐν μὲν τῇ Κρήτῃ ἐφ' ὅλον ἐριαντόρ, καὶ τούτον πλέον ἐκ δὲ τῇ Ρόδῳ, Μαρτίῳ ἦρξατο ἐν ἐτεὶ ,σεζδ', καὶ Ιουλλίῳ κατέληξεν ἡδη μικρόν. Ωστε ἀριθμούμενος ὁ περὶ αὐτὴν πεσούμενος λαὸς εὑρέθη χιλιάδες ιθ καὶ μικρότι πρός τε ἡ ἐλλατο⁵. Ἐρ δὲ τῇ Κῷ τῇ ρήσῳ ἀπέθανον χίλιοι πεντακόσιοι γε τῷ αὐτῷ ἐτεὶ. Νήσηρος δὲ καὶ Κάλυμνος, αἱ περὶ τὴν Ρόδον υποκείμεναι ρήσαι, ύπὸ τῶν ἐκ Στροβήλω καὶ Μιλλῶ ἐξερχομένων τὸ τηνικαῦτα ξύλων ⁶ παντελῶς

¹ Τὸ ὑπομνημάτιον τοῦτο ἐκδέδωκε καὶ Λεοδοτῖχος ὁ 'Ρόσιος ἐν τῇ αὐτοῦ Περιηγήσει τῶν κατὰ τὸ Αἰγαῖον ρήσων [Reisen auf den Griech. inseln des Aegaeisch. Meer. τόμ. II, σελ. 186. Stuttg. 1843], ἀντιγράφας οὐκ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ χειρογράφου, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἐν ἐτεὶ 1829 συνταχθέντος ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῆς βιβλιοθήκης. 'Αλλ' ἡμεῖς φιλικαῖς εἴκοντες ἀξιώσσοι μετεξεδώκαμεν αὐτὸν ἐν τῇ Πανδώρᾳ [τόμ. IZ', σελ. 165] ταῖς προσηκούσαις περιβαλόντες σημειώσειν.

² Οὕτω καὶ τὸ συνεκδεδομένον τῷ ιστοριογράφῳ Δούκᾳ Συροπτεκδύ Χρονικότ: «Τῷ ,σεζδ' ἐτεὶ, ἐπινευήσεως δ', μηνὶ Μαΐῳ κθ', ἐφάνη ἀστήρ ἐν τῷ οὐρανῷ ἀνατέλλων, ἐκβλύζων ὡς περ καπνὸν εἰς μῆκος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας». [Σελ. 198. Paris].

³ Μέμνηται τοῦ λιμοῦ (οὗτο γάρ διορθωτέον τὸ ἐν τῷ κειμένῳ διφθογγογραφούμενον) καὶ τὸ ἀνωτέρω μνημονεύθεν Συροπτεκδύ Χρονικότ [αὐτόθι].

⁴ 'Ο Μουρατόριος διηγεῖται ἐν τοῖς 'Ιταλικοῖς Χρονικοῖς αὐτοῦ τὰ περὶ τοῦ καταστρεπτικοῦ τούτου σεισμοῦ, συμβάντος τῇ 5 Δεκεμβρίου τοῦ ἀνω σεσημειωμένου ἔτους. Παρεκτὸς δὲ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ Νεαπόλεις καταπεσόντων ἐπισήμων οἰκοδομημάτων, ἀπαριθμεῖ καὶ τὰς ἀλλαχοῦ τοῦ κράτους γενομένας καταστροφάς: «Benevento (φησί), Sant' Agata, Brindisi, Ariano, Ascoli, Campobasso, Avellino, Cuma ed altre terre rimasero affatto diroccate e distrutte. Ad Aversa cadde il castello e la chiesa di San Paolo, il campanile e varie case. e le torri del Passo. Nocera di Puglia, Gaeta e Canosa per la metà furono rovesciate, etc. [L. Ant. Muratori Annali d'Italia, τόμ. V, σελ. 1244. Venez. 1846].

⁵ Καὶ ὁ τὰ τοῦ τάγματος τῶν 'Ιεροσολυμιτῶν ἐξιστορήσας 'Ιταλὸς Βόσιος μνημονεύει τοῦ εἰς 'Ρόδον ἐνσήψαντος δεινοῦ τούτου λιμοῦ [Bosio Dell'istor. della sacr. religion. di S. Ciovan. Gierosolimit. τόμ. II, σελ. 251].

⁶ Πλοιῶν δηλαδή, κατὰ μετωνυμίαν. 'Η δὲ Στρόβηλος ἡ Στρόβιλος βουνός ἐστι στροβιλοειδῆς τῆς Καρίας (τὸ παρὰ τοῖς πάλαι Τερμέριον ἄκρον), εἰς τὴν θάλασσαν προβεβλημένος καὶ οἰονεὶ χερσόνησον μικρὸν σχηματίζων, ἐφ' οὐ δρῶνται κατερημμένα τὰ τείχη ἀργαίου φρουρίου φέροντος πολλαχοῦ καὶ βυζαντινᾶς ἐποικοδομήσεις, καλουμένου δὲ τανῦν ύπὸ τῶν περισίκων 'Βρησκαστρον (= 'Εβραιόκαστρον ὅθεν καὶ παρὰ Τούρκαις Τσιφρούτ-καλεσί). 'Υπονοεῖν δ' ἡμῖν παρέχεται τὸ κοινὸν τοῦτο ὄνομα, διτὶ 'Ιουδαῖοι κατώκουν αὐτόθι ποτὲ καιροῦ· ἔξοικισθέντες δ' ύπὸ τῶν ἐπικρατησάντων τῆς παραλίου 'Ασίας Τούρκων, διεπάρθησαν ἀλλαχόστε τοῦ βυζαντινοῦ κράτους. 'Αναγινώσκεται γάρ ἐν τινὶ Νεαρᾷ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ: «οἱ πανταχοῦ εύρισκόμενοι Στροβιλεῖσται 'Ιουδαῖοι» [παρὰ Zach. Lingenth. Jus Graecorum. Pars III. Novel. Constit. LVIII, σελ. 448]. Τούτου τοινυν οὕτως ὑποτεθέντος, οὐκ ἀν εἴη δισχερὲς καὶ τὸν χρόνον περίου ἀνιχνεῦσαι, διτὲ ἡ Στρόβηλος ἐξωκισθη. 'Ο μὲν γάρ διοις Χριστόδουλος φησὶν ἐν τῇ αὐτοῦ 'Υποτεπώσει: «Τῷτοι καὶ εἰς Στρόβηλον ἡλθον ποδεῖν παραβαλασσίαν» (περὶ τὸ 1030 δηλαδή). Παραθαλασσίαν δ' εἶπε τὴν πόλιν, ἀτε δὴ ἐπὶ τοῦ ισθμοῦ κειμένην τοῦ συνέχοντος τὸν βουνὸν τῇ ἡπείρῳ, ἔνθα καὶ τὰ ἐρειπία δρῶνται αὐτῆς· δι· δὴ καὶ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων τινὲς νῆσον εἶπον τὸν τόπον τοῦτον. [Βλ. Σευτίδ., Ζων. Λεξ., καὶ 'Ετυμολ. Gudian. ἐν λέξ.]], καὶ παρακατιών: «καὶ γάρ ὅνος οὐδέπω καὶ τῇ Στροβήλῳ ἡ τῶν Περσῶν (=Τούρκων) ἐπέλευσις προσδόκιμος ἐγομέτετο». 'Επει δ' ἀπὸ τοῦ 1080 μέχρι τῆς τοῦ Μανουὴλ βασιλείας ἀριθ-

καὶ ἄρδην ὑπ' αὐτῷ iφαρισθησαρ. Νερατζεία δὲ καὶ Περίπατος, τὸ περὶ τὴν Κῶ νῆσον
πάστρα¹, ὑπὸ τοῦ στόλου ἄρδην ἐπηρπολήθησαρ τῆς Καλιπόλεως². σεξέ' ἔτει ἐγέ-
νετο Καρδηράλλιος τῶν ὑπὸ 'Ρώμης εἰς εἰς τὴν 'Ρόδον, μηρὶ Δεκεμβρίω, ἔχων μεθ'
ἀέαντοῦ τριήρης δέκα καὶ τέσσαρας ἐπὶ βοηθείᾳ τῆς 'Ρόδου, πρὸς τῇ μάχει τῷ ἀσεβῶν
καὶ ἀθεοτάτων Τουρκῶν³—Μηῆσθητι Κύριε τοῦ δούλου σου Γρηγορίου διακόνου καὶ
μοραχοῦ, τοῦ καὶ Χίου, τοῦ ἔχοντος ταύτην τὴν βίβλον».

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Τεῦχος ἐν σχήματι τετάρτου μεγάλου ἐκ φύλλων 525 συγχείμενον. Γέγραπται ὑπὸ λογίου
ἀντιγραφέως περὶ τὴν ΙΒ', ως συμβαλλόμεθα, ἐκατονταετηρίδα. Καὶ τὸ μὲν τοῦ κατὰ Ματθαῖον

μοῦνται ἔτη 63, ἐκ δὲ τῆς ἐν τῇ Νεαρῷ αὐτοῦ ῥήσεως εἰκάζεται οὐ πολλοῖς ἔτεσι πρὸ αὐτοῦ γενέσθαι τὴν τῶν Στρο-
βιλεωτῶν Ἰουδαιῶν διασποράν, ὑποτίθεμεν ἄρα τὸν τῆς Στροβήλου ἔξοικισμὸν μέσον τοῦ 1100 καὶ 1120 συμβῆναι.
"Ἡν δὲ Στρόβηλον νῆσον ἐν τῷ Αἰγαϊ ζητητέαν εἶναι ἐσημειώσαντο Τάφελός τε καὶ Θωμᾶς οἱ σοφοί, διάφορον ταύ-
της εἶναι ὑπολαμβάνοντες τὴν ἐν Καρίχ ὁμώνυμον [ἴδε τὸ πολλοῦ λόγου ἄξιον πόνημα αὐτῶν: Urkunden zur älteren
handels-und staatsgeschichte der Republik Venedig, μέρ. Α', σελ. 477—78], οὐκ ἀλλη τίς ἐστιν, ὡς ἐμαυ-
τὸν πείθω, διτὶ μητὶ αὐτὴν αὐτοτάτη ἡ Καρική. Διά τοι τοῦτο καὶ τὸ ἀνωτέρῳ μνημονεύθεν Γουδιανὸν Ἐτυμολογικὸν
διαστέλλει τοῦ ὄντος τὴν γραφήν, λέγον: «Στρόβηλος ἡ πόλις (δηλονότι ἡ ἐν τῇ ὑπωρείᾳ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τῆς
Στροβήλου ισθμοῦ κειμένη), καὶ Στρόβηλος ἡ τῆσσος» (τουτέστιν αὐτὸς ὁ χερόνησίζων στροβηλοειδῆς βουνός). Ση-
μειωτέον δ' διτὶ, διὰ τὸ εἶναι τὴν Στρόβηλον ἀλίμενον, οὐκ ἀλλον λιμένα νοεῖ ἐνταῦθα δι τοῦ ὑπομνηματίου συγγρα-
φεύς, εἰμὴ τὸν μικρῷ ἐνδοτέρῳ αὐτῆς, ἀριστερόθεν τῷ εἰς 'Αλικαρνασσὸν εἰσπλέοντι, δις κοινῇ παρά τε τῶν ἡμετέρων
καὶ τῶν ὁδωμανῶν Πετέζε (τὸ) ὄνομάζεται, εὐφυῶς ἔχων πρὸς ναυλόχιον. "Οσον δὲ περὶ τῆς Μελήτου, ἀμφιβάλλω
ἔγωγε εἰπερ παρείχετο ναυλόχιον ἐν τῷ τότε χρόνῳ, τῶν λιμένων αὐτῆς ἐκ τῶν τοῦ Μαιάνδρου προσχώσεων πρόπαλαι
κεχερσωμένων. Μακρότερον περιεγράψαμεν τὴν Στρόβηλον ἐν ταῖς εἰς τὴν τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου Ὅποτύπωσιν
ἡμετέραις σημειώσεσιν [ὅρα 'Ακολουθ. 'Ιερ. τοῦ ὁσίου Χριστοδ. σελ. 60. 'Αθήν. φωπδ'. Τύπ. ἀδελφῶν Περρῆ].

¹ Νερατζέα (καὶ κατὰ τὸν περὶ τὴν δευτέραν δεκάδα τῆς ΙΕ' ἐκατονταετηρίδος περιηγηθέντα τὰς τοῦ Αἰγαίου
νήσους Φλωρεντινὸν μοναχὸν Χριστοφόρον Βονδελμόντιον, Arangea, ως ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν αὐτόθι θαλλουσῶν re-
ρατζέων [Christoph. Bondelmont. Libr. Insular. Archipel. σελ. 102]) ἐκαλεῖτο ἡ μητρόπολις τῆς νήσου, καὶ νῦν
ἔτι περιεχομένη κύκλῳ ὑπὸ νερατζέων πορτοχαλεῶν τε καὶ λεμονεῶν. Παρὰ μόνοις δὲ τοῖς ἐγχωρίοις Τούρκοις
διασώζεται μικρῷ παρερθαρμένον τοῦνομα τοῦτο ἄχρι τῆς σήμερον, ἀλλ' ἐν τῷ γραπτῷ μόνον λόγῳ, καὶ μάλιστα ἐν
τοῖς παρὰ τῶν καθήδων (χριτῶν) συνταττομένοις συμβολαίοις, ἐνθα συνήθως γράφεται: Ναρίτεζα. Περίπατος δὲ κα-
λεῖται καὶ καθ' ἡμᾶς ἔτι πᾶσα ἡ περίχωρος τῆς κώμης Πηλείου, περὶ ἡς ἐπίθε τὰ ἄλλοτε ἐν τῇ Παγδώρᾳ σημειω-
θέντα μοι [τόμ. ΙΓ', σ. 188, στήλ. β']. Ο μέν τοι Βόσιος τῷ ἐπιόντι 1457 ἔτει τίθησι τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων δήμωσιν
τῶν ἐν τῷ Ὅποτύπωσι τούτῳ ἀναφερομένων τόπων, προσιστορῶν καὶ τὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀντιμαχίας
[Bosio ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 255—256. 'Αντιμαχία δὲ εἶτε Ἀγτιμάχεια, ως νῦν ὑπὸ τῶν Κύρων προφέρεται, ἐστὶ τῶν
ἐν τῇ Κῷ πέντε κωμῶν ἡ μείζων, ἐνθα καὶ φρούριον ὑπὸ τῶν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου ἱπποτῶν ἀνεγήγερται κατ' ἀρχο-
μένην τὴν ΙΕ' ἐκατονταετηρίδα. Φέρεται γάρ κεχαραχμένον ἐπὶ μὲν τῆς ἐσωτέρας αὐτοῦ πόλης τὸ 1414 ἔτος, ἐπὶ δὲ
τῆς ἐξωτέρας, ὀψίτερον ἐποικοδομηθείσης, τὸ 1507. Κεῖται δὲ πρὸς χειμερινὰς δισμὰς τῆς πόλεως, ἐξ ἡς ἀπέχει περὶ
τοὺς ἐκατὸν σταδίους. Τῆς Ἀντιμαχίας ταύτης καὶ Πλούταρχος μέμνηται [Κεφ. 'Ελλην. ΝΗ']. ἀλλὰ καὶ ἐν τινὶ
τῶν αὐτόθι σωζομένων ἐπιγραφῶν, ἀςπερ πρῶτος ἐκδέδωκεν δι κλεινός 'Ρόσσιος ἐν τῷ Inscript. Græc. inedit. Fasc.
III, ἀναγινώσκεται: Ο ΔΑΜΟΣ Ο ΑΝΤΙΜΑΧΙΔΑΝ]. 'Αλλὰ καὶ Παῦλος ἡ Σεβαστιανὸς κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος ιστορεῖ
ταῦτα πεπρᾶχθαι: [Pauli Sebastiano Codice Diplomat. del. Sacr. militar. ordine Gierosolimit. τόμ. II, σελ. 498]. Ταῦτην
δὲ τὴν τῶν Τούρκων ἐπιδρομὴν καὶ Δούκας ιστορῶν φησιν, διτὶ ἐξελθόντες εἰς Κῶν, καὶ τὸ καθολικὸν πο-
λίχνιον (τὴν Νεραντζίαν δηλονότι) ἔρημον εύρόντες, παρὰ δὲ τῶν καταλειφθέντων αὐτόθι γερόντων μαθόντες, διτὶ ἐν
ἄλλῳ πολιχνίῳ διχυρωτάτῳ εἰς ἡχθησαν, δι 'Ραχία λέγεται, πρὸς τὰ ἐκεῖσε ἐτράπησαν, κτλ. [Κεφ. μγ']. ἐνθα διορ-
θωτέον ἀδιστάκτως Ἀγτιμαχία, ἀντὶ τοῦ ἐσφαλμένου 'Ραχία.

² "Ιδε καὶ Δούκαν περὶ τοῦ ἐκπλοῦ τοῦ στόλου τούτου ὑπὸ τὸν στολάρχην Χαμζάν [Κεφ. μγ'].

³ 'Ακονιλίας πατριάρχητ καλεῖ δι Δούκας τὸν παρὰ τοῦ πάπα Καλλίστου Γ' τὸ τηνικαῦτα σὺν τριήρεσιν ἐνδέχε-
ται εἰκαπεμφθέντα εἰς 'Ρόδον καρδινάλιν [Κεφ. με']. Πλάτινας δὲ τῶν μὲν τριήρεων τὸ πλήθος εἰς δεκατέξι ἀναβιβάζει, τὸν
δ' ἡγεμόνα αὐτῶν καρδινάλιν, τὸν καὶ πατριάρχην 'Ακυληήας λεγόμενον, Λοδοβίκον Σκαράμπον ὄνομάζει [Delle
Vite som. Pontif. Callisto III]. Κατὰ Βόσιον μέντοι, Πέτρος ἦν οὗτος δι Ταρρακῶνος ἀρχιεπίσκοπος [ἔνθ. ἀνωτ. σ. 252].

καὶ τοῦ κατὰ Ἰωάννην κείμενόν ἐστι διὰ κινναβάρεως γεγραμμένον, ἡ δὲ ἐρυηνέα διὰ μέλανος. Τοῦ δὲ κατὰ Μάρκον καὶ τοῦ κατὰ Λουκᾶν τὸ τε κείμενον καὶ ἡ ἐρυηνέα διὰ μέλανος. 'Υπομνηματισται μὲν οὖν τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου φέρονται ἐν τῷ τεύχει οὗτοι: 'Αγε-
πίγραφος. 'Απολλινάριος. Γρηγόριος Νύσσης. Γρηγόριος Θεολόγος. Γρηγόριος Θαυμα-
τούργος. Εὐσέβιος Καισαρείας. Εἰρηναῖος. Θεοδώρητος. Θεόδωρος Μούσουεστίας. Θεό-
δωρος Ἡρακλείας. Θεόδωρος μοραχός. Θεόφιλος. 'Ισιδωρος Πηλονοιάτης. Κύριλλος
'Αλεξανδρείας. Σεβῆρος. Φώτιος. Χρυσόστομος. 'Ωριγένης. Τοῦ δὲ κατὰ Μάρκον ἀπ' ἀρχῆς
μέχρι τέλους Βίκτωρ ἔστιν ὁ Ἀρτιοχείας πρεσβύτερος, ἐν φαντασίᾳ οἱ οὖτε οἱ ἔξις δύο
προτάσσονται στίχοι:

Θύτου Βίκτορος Ἀρτιοχέως ἦδε
Τοῦ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίου φράσις.

Τοῦ δὲ αὐτοῦ κατὰ Λουκᾶν Τίτος ἐπίσκοπος Βόστρων καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Πατέρων. Τοῦ
κατὰ Ἰωάννην δὲ πάλιν ὁ Θεοφύλακτος Βουλγαρίας. Πολλὴν δὲ ὁρῶμεν διαφορὰν ἐν τῷ εἰς
τὸ κατὰ Μάρκον Προλόγῳ τοῦ Βίκτορος μεταξὺ τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου καὶ τῆς ἐκδεδομέ-
νης Σειρᾶς εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν τούτον [Caten. Græc. Patr. in Evangel. sec. Marc. Ed. Petr.
Possini. Rom. 1673]. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν οἷς ὁ Βίκτωρ συμβιβάσαι πειρᾶται τὴν περὶ
τῆς τοῦ Κυρίου ἀναστάσεως φανομένην διαφωνίαν Μάρκου καὶ Ματθαίου, ταῦτα πληρέστερον
κείνται ἐν τῷδε τῷ τεύχει, ἀ καὶ παρατιθέμεθα ἐν ὑποσημειώσει¹. Λείπουσι δὲ ἐν τέλει τὰ
τελευταῖα δύο κεφάλαια ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου.

ΝΘ'.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Τεῦχος ἐν σχήματι τετάρτου μεγάλου ἐκ φύλλων συγκείμενον 235, ὑπ' ἀμαθοῦς δὲ ἀντι-
γραφέως γεγραμμένον περὶ τὴν Θ' ἡ γοῦν τὴν Ι' ἑκατονταετηρίδα. Εὑρηνται δὲ ἐν αὐτῷ τὰ
ἔξις:

α') [Ἀγωνύμου] Ἐρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον². β) Εὐσέβιον Παμ-
φίλου³. γ) Τοῦ ἐν ἀγίοις Ἰσιδώρου τοῦ Πηλονοιάτου περὶ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἀρα-

¹ «Ἐπειδὴ δὲ ἐν τοις τῶν ἀντιγράφων πρόκειται τῷ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίῳ: Ἀραστὰς δὲ τῇ μιᾷ τοῦ σαβ-
βάτου πρωῒ ἐφάνη Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ, καὶ τὰ ἔξις δοκεῖ δὲ τοῦτο διαφωνεῖν τῷ ὑπὸ τοῦ Ματθαίου εἰρημένῳ,
νέροῦμεν ὡς δυνατὸν εἰπεῖν ὅτι νενόθευται τὸ παρὰ Μάρκῳ ἐν τι[σι] φερόμενον. Πλὴν ἵνα μὴ δόξωμεν ἐπὶ τὸ ἔτο-
ιμον καταφεύγειν, οὕτως ἀναγνωσόμεθα: Ἀραστὰς δέ, καὶ ὑποστίξαντες ἐπάγομεν: πρωῒ τῇ μιᾷ τοῦ σαββάτου
ἐφάνη Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἵνα τὸ μέν: Ἀραστὰς παραπέμψωμεν ἐπὶ τὴν παρὰ τῷ Ματθαίῳ: Ὁψὲ σαββά-
των τότε γὰρ ἐγγέρθαι αὐτὸν φησι: τὸ δὲ ἔξις, ἐπέρας δὲ διανοίας παραστατικὸν συνάψωμεν τοῖς ἐπιλεγομένοις.
»Τὸν γάρ: Ὁψὲ σαββάτων, κατὰ Ματθαῖον, ἐγηγερμένος ιστορεῖ πρωῒ ἐωρακέναι Μαρίαν τὴν Μαγδαληνήν. Τοῦτο
εὖδον ἐδήλωσε καὶ ὁ Ἰωάννης: Πρωΐ, καὶ αὐτός, τῇ μιᾷ τῷ σαββάτῳ, ὥρθι: αὐτὸν τῇ Μαγδαληνῇ, μχρτυρήσας.
»Ως παριστασθαι ἐν τούτοις καιρούς δύω, τὸν μὲν τῆς ἀναστάσεως: ὥψὲ σαββάτῳ, τὸν δὲ τῆς Σωτῆρος ἐπιφυνέας
ετό: πρωΐ, παρὰ πλείστοις ἀντιγράφοις. Οὐκ ἡν δὲ ταῦτα τὰ ἐπιφερόμενα ἐν τῷ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίῳ· ὡς νόθι
εγάρι ἐνόμισαν αὐτά τινες εἶναι. «Ημεῖς δὲ ἐξ ἀκριβῶν ἀντιγράφων ὡς ἐν πλείστοις εύροντες αὐτά, κατὰ τὸ Παλαι-
οτείναντον Εὐαγγέλιον Μάρκου, ὡς ἔχει ἡ ἀλήθεια, συντεθείκαμεν καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ἐπιφερομένην δεσποτικὴν Ἀνά-
στασιν: ἐφοβοῦτο γάρ. Διὸ δόξαν ἀναπέμψωμεν τῷ ἀναστάντι ἐκ νεκρῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ἀμα τῷ ἀνάρχῳ
»Πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

² «Ἄρχεται αὕτη ἐκ τοῦ Γ' κεφαλαίου, καὶ ἐστιν ἐπιτομὴ τις τῆς τοῦ Χρυσοστόμου Ἐρμηνείας, πολλῷ διάφορος
τῆς τοῦ Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας καὶ Εὐθυμίου τοῦ Ζιγανητοῦ, εἰ καὶ αὐτῶν ἐν πολλοῖς χρωμένων περιόδοις διλαίς
καὶ λέξεσι τοῦ Χρυσοστόμου.

³ Οὐδὲν ἄλλο ἐστὶ τὸ ἐνταῦθα φερόμενον ὅτι μὴ τὰ ἐκ τῶν Ἐξηγητικῶν τοῦ Εὐσέβιου συγγραμμάτων δύο ἀποσπά-
σματα ταῦτα, ἦτοι: Περὶ τῆς τριημέρου ταφῆς τοῦ Κυρίου, καὶ Περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ μητήματος τοῦ Κυρίου Ἀγγέ-

στάσεως, Θεογρώστῳ πρεσβυτέρῳ. δ') Τοῦ αὐτοῦ Περὶ τῶν τριῶν ἡμερονυκτῶν τῆς ταφῆς τοῦ Κυρίου, Τιμοθέῳ Ἀραγγώστῃ. ε') Ἐρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον¹. σ') Τοῦ ἐν ἀγίοις Τίτου ἐπισκόπου Βόστρων καὶ ἄλλων τινῶν Ἐρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον².

Ξ'.

ΟΜΟΙΑ

Τὸ τεῦχος τοῦτο εἰ καὶ φέρει ἐπιγραφὴν: «Ἐρμηνεία τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον», ἀλλ' ὅμως καὶ εἰς τοὺς τρεῖς ἔτερους Εὐαγγελιστάς, Μάρκον, Ἰωάννην, καὶ Λουκᾶν περιέχει Ἐρμηνείαν, μηδὲν παραλλάττουσαν τῇ ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει. Σύγκειται μὲν οὖν ἐκ φύλλων 380 σχῆματος τετάρτου καὶ ἐστὶ γεγραμμένον περὶ τὴν IA' ἑκατονταετηρίδα. Εὑρηνται δ' ἐν αὐτῷ ἐπιπλέον καὶ τὰ ἔξης:

α') Εὐσεβίου Παμφίλου Περὶ τῆς τριημέρου ταφῆς τοῦ Κυρίου. β') Ἰσιδώρου Πηλονοσίων Περὶ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἀραστάσεως, Ἐπιστολὴ Θεογρώστῳ πρεσβυτέρῳ. γ') Τοῦ αὐτοῦ Περὶ τῶν τριῶν ἡμερονυκτῶν τῆς ταφῆς τοῦ Κυρίου, Τιμοθέῳ ἀραγγώστῃ. δ') Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου Περὶ τῶν μνήματος τοῦ Κυρίου Ἀγγέλων.

ΞΑ'.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Οὐκ ἔχομεν δὲ τι καὶ εἴποιμεν περὶ τοῦ τίς ὁ τὴν Ἐρμηνείαν ταύτην ἐκπονήσας· τοῦτο μέν, δι: λελώθηται τοῦ τεύχους ἡ ἀρχή, ἐπτὰ μόνων φύλλων ἐκ τῆς Πρὸς Ρωμαίους τὴν λώ-
βην διαφυγόντων τοῦτο δέ, δι: στέρεται ἡ τῆς Ἱερᾶς μονῆς βιβλιοθήκη πολλῶν τῶν τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐρμηνευτῶν, ἵνα τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀντιβολὴν ποιησώμεθα. Πολὺ γάρ, ως ὁρῶμεν, ἔχει τὸ διαφέρον πρὸς τὴν Ἐρμηνείαν τοῦ Χρυσοστόμου, τὴν τοῦ Θεοδωρῆτον, τὴν τοῦ Οἰκουμενίου, ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν τοῦ Θεοφυλάκτου (εἰ καὶ τὸ χειρόγραφον προγενέστερόν ἐστι τῆς τοῦ τελευταίου τούτου ἡλικίας). Καὶ δὴ ἵν' ἔχωσιν οἱ τῆς ἐκκλησιαστικῆς φιλολογίας τρόφιμοι διαγνῶναι τὰ περὶ τούτου παρατιθέμεθα παρὰ πόδας τεμάχιον τι ἐκ τῆς A' πρὸς Κορινθίους, κεφ. α', στίχ. 1, μετὰ καὶ τῆς εἰς τὴν Ἐπιστολὴν Ὑποθέσεως. "Ἐστι μὲν οὖν τὸ τεῦχος συγκεί-
μενον ἐκ φύλλων 150 ἐν σχήματι τετάρτου μικροῦ, γραφὴν δὲ ἐμφαίνον τῆς I' ἑκατονταετηρίδος ἀρχομένης, καὶ γραφικῶν ἀμαρτημάτων πλῆρες. Καὶ τὸ μὲν κείμενον καὶ αἱ τῶν Ἐπιστολῶν Ὑποθέσεις μικροῖς ἀγκυλωτοῖς ἐχαράχθησαν γράμμασιν ἢ δὲ Ἐρμηνεία τοῖς συνήθεσι κοινοῖς. Ἐν τῷ τέλει δὲ φέρεται ἐπιγραφὴ γράμμασιν ἀγκυλωτοῖς ὑπὸ τῆς αὐτῆς κεχαραγμένη χειρός, οὕτως ἔχουσα: «Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίου πόλεως πρὸς Μαρτρού ἀρτι-
γραφέα περὶ ὁρ[θῆς;] ζωῆς». Μή ποτ' οὖν ὁ Γερμανὸς οὗτός ἐστιν ὁ τὴν Ἐρμηνείαν ἐκπε-
λωτής (ώς ἐν τῷ ἐφεξῆς τεύχει ἐπιγράφονται), ἀπέρ δὲ σοφὸς Κοντογόνης, τῇ τοῦ Καβίου ἐπόμενος μαρτυρίᾳ, ἀναφέρει ως ἀνέκδοτα [Βλ. Φιλολογ. καὶ Κριτ. Ἰστορ. τόμ. B', σελ. 42]. Ἐκδέδονται δὲ ὅμως ἀμφότερα πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ Ματθαῖην ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀρεχδότοις αὐτοῦ, ωςαύτως δὲ καὶ αἱ ἀμέσως φερόμεναι δύο τοῦ Ἰσιδώρου ἐπιστολαὶ Θεογρώστῳ πρεσβυτέρῳ καὶ Τιμοθέῳ ἀναγνώστῃ [Christian. Frider. Matthei Anecd. Graeca, τόμ. II, σελ. 62—69. Mosq. 1774], καθ' ἡμᾶς δὲ ὑπὸ τοῦ σοφοῦ χαρδινάλεως Ἀγγέλου Μαΐου ἐν τῇ αὐτοῦ Νέᾳ Συλλογῇ πα-
λαιῶν συγγραφέων [Scrip. veter. Nov. Collect. τόμ. I, σελ. 267, x. ἐφ. Rom. 1825—1831].

¹ Η Ἐρμηνεία αὗτη ἔστιν εἶναι τοῦ καὶ τὴν εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον, ως περ σεσημείωται ἀνωτέρω, ἐπιτομὴν ποιη-
σμένου.

² Τὰ συμφώνως τοῖς ἀλλοῖς Εὐαγγελισταῖς ἐν τῷ κατὰ Λουκᾶν εἰρημένα, ταῦτα ως ἐν ἔκεινοις ἐρμηνευθέντα,
ἐνταῦθα οὐχ ἐρμηνεύονται.